

Møteinnkalling

Utvalg: Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Møtested: Hjerkin, Villreinsenteret Nord
Dato: 13.12.2019
Tidspunkt: 10-15

Eventuelt forfall må meldes snarest til sekretariatet. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 40/2019	Godkjenning av innkalling og valg av styremedlem til å signere protokoll		
ST 41/2019	Referatsaker		
RS	Melding om vedtak -Frydalen LVO - Utsatt iverksettelse av pålegg om riving og tvangsmulkt, gbnr. 290/1, Nord-Fron kommune-Hanne Hvattum		2019/3866
RS	Avgjørelse i klagesak - vedtak om motorferdsel på snødekt mark - Hemmeldalen naturreservat		2019/2853
ST 42/2019	Delegerte vedtak		
DS 52/2019	Delegert sak - Grimsdalen LVO - Motorferdsel 2020 - Avslag og dispensasjon - Trond Vigerust		2019/11465
DS 53/2019	Delegert vedtak - Hemmeldalen NR - Motorferdsel snødekt mark 2020 - 2023 - Nordre Raufjellsameie		2019/7354
DS 54/2019	Hemmeldalen NR - Motorferdsel 2019-2022 snødekt mark - Tore Hartz		2019/16155
DS 55/2019	Rondane NP-Motorferdsel 2019- tillatelse til lavtflyging i forbindelse med beitedyrleting - Nord-Fron kommune		2019/20136
DS 56/2019	Rondane np - Dispensasjon - organisert ferdseil vintersesong 2020 - Rondaneguiden AS		2019/17776
DS 57/2019	Delegert sak-Rondane NP-Dispensasjon 2019-Motorferdsel barmark Rundhøua - Tosten Dalseg		2019/18071
DS 58/2019	Delegert sak - Rondane NP - Dispensasjon - Guidete turer fra Rondvassbu vintersesongene 2020-2022 - Rondvassbu AS		2019/16981
ST 43/2019	Frydalen LVO - Forberedende klagebehandling - Pålegg og tvangsmulkt - gbnr 290/1 Nord-Fron kommune - Hanne Hvattum		2019/3866
ST 44/2019	Rondane NP - Forberedende klagebehandling - klage på avslag om tilbygg til naust i Vulufjell - Vulufjell fjellstyre		2019/15844
ST 45/2019	Dørålen LVO - Forberedende klagebehandling - Klage på vedtak om tillatelse og avslag på oppføring av tilbygg gbnr. 172/3 Folldal kommune - Ingar og Solveig Elgevasslien		2019/5941
ST 46/2019	Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - Bestillingsdialogen med Miljødirektoratet 2020		2019/20449
ST 47/2019	Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - Midler til drift av styret 2020		2019/20829
ST 48/2019	Informasjonsprosjekt Rondane-Dovre og Dovrefjell - videreføring i samarbeid med Norsk Villreinsenter Nord		2019/20682

ST 40/2019 Godkjenning av protokoll fra siste møte

ST 41/2019 Referatsaker

Melding om vedtak -Frydalen LVO - Utsatt iverksettelse av pålegg om riving og tvangsmulkt, gbnr. 290/1, Nord-Fron kommune-Hanne Hvattum 2019/3866

Avgjørelse i klagesak - vedtak om motorferdsel på snødekt mark - Hemmeldalen naturreservat 2019/2853

ST 42/2019 Delegerte vedtak

DS 52/2019 Delegert sak - Grimsdalen LVO - Motorferdsel 2020 - Avslag og dispensasjon - Trond Vigerust 2019/11465 22. okt 2019 00:00:00

DS 53/2019 Delegert vedtak - Hemmeldalen NR - Motorferdsel snødekt mark 2020 - 2023 - Nordre Raufjellsameie 2019/7354 25. okt 2019 00:00:00

DS 54/2019 Hemmeldalen NR - Motorferdsel 2019-2022 snødekt mark - Tore Hartz 2019/16155 14. nov 2019 00:00:00

DS 55/2019 Rondane NP-Motorferdsel 2019- tillatelse til lavtflyging i forbindelse med beitedyrleting - Nord-Fron kommune 2019/20136 22. nov 2019 00:00:00

DS 56/2019 Rondane np - Dispensasjon - organisert ferdsl vintersesong 2020 - Rondaneguiden AS 2019/17776 13. nov 2019 00:00:00

DS 57/2019 Delegert sak-Rondane NP-Dispensasjon 2019-Motorferdsel

barmark Rundhøbua - Tosten Dalseg 2019/18071 8. nov 2019 00:00:00

**DS 58/2019 Delegert sak - Rondane NP - Dispensasjon - Guidete turer fra
Rondvassbu vintersesongene 2020-2022 - Rondvassbu AS 2019/16981
30. okt 2019 00:00:00**

Arkivsaksnummer: 2019/3866-16

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 29.11.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	43/2019	13.12.2019

Frydalen LVO - Forberedende klagebehandling - Pålegg og tvangsmulkt - gbnr 290/1 Nord-Fron kommune - Hanne Hvattum

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyret har i styremøte den 13.desember 2019 gjort følgende vedtak i forbindelse med forberedende klagebehandling:

Det vises til klage fra Hanne Hvattum ved advokat Stein Ove S. Gordner datert 4.november 2019 samt ytterligere opplysninger fra samme datert 29.november 2019.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre viser til at flere av de anførsler som legges frem synes å være knyttet til tidligere søknads- og klagebehandling. Avslag på tilbygg som ble omsøkt av Hvattum i 2017 har vært gjenstand for endelig klagebehandling hos klageinstansen, Miljødirektoratet.

For de forhold som knytter seg direkte til vedtak om pålegg om retting og tvangsmulkt datert 11.oktober 2019, kan en ikke se at de anførsler som legges frembringer momenter som tilsier en endring av vårt vedtak. Saken anses også å være tilstrekkelig opplyst til å kunne gjøre en forberedende klagebehandling jf saksvurderingen.

Ettersom klagen har blitt gitt oppsettende virkning, vil tidsfristen for gjennomføring blir utsatt til etter at klagesaken er blitt sluttbehandlet hos klageinstansen. Tilsvarende vil ikke tvangsmulkt løpe i denne perioden. Klageinstansen kan prøve alle sider av saken og kan også ta hensyn til nye omstendigheter, jf. forvaltningsloven § 34, 2. ledd. Ytterligere dokumentasjon som opplyst bes derfor oversendes klageinstansen. Klagen med øvrige saksdokumenter oversendes Miljødirektoratet for endelig klagebehandling, jf. forvaltningsloven § 33.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Klage fra advokat Stein Ove S.Gordner på vegne av Hanne Hvattum datert 4.november 2019 (vedlagt)
- Tilleggsopplysninger til klagen datert 29..november 2019 (vedlagt)
- Beslutning i AU om å gi klagen oppsettende virkning (utsatt iverksettelse) av 15.november 2019 (vedlagt)
- Nasjonalparkstyrets vedtak om pålegg om retting og tvangsmulkt datert 11. oktober 2019
- Nasjonalparkstyrets beslutning om påpeking av plikt datert 8.mars 2019
- Miljødirektoratets stadfesting av nasjonalparkstyrets vedtak om avslag på tilbygg som omsøkt i 2017, datert 28.januar 2019.

Saksopplysninger

Nasjonalparkstyrets vedtak datert 11.oktober 2019 om pålegg om retting og tvangsmulkt er påklaget av Hanne Hvattum, eier av Byrsetra gbnr. 290/1 i Nord-Fron kommune, Frydalen landskapsvernområde i brev datert 4,november 2019.

Klager har anmodet om at klagen gis oppsettende virkning. Arbeidsutvalget tok en beslutning i epost møte den 15.oktober 2019 om å gi klagen oppsettende virkning (utsatt iverksettelse).

For ytterligere saksopplysninger vises det til vedlegg i saken.

Hjemmelsgrunnlag

En klage skal alltid sendes det forvaltningsorganet som har fattet vedtaket. I henhold til forvaltningsloven § 33 skal underinstansen forberede klagen. Nasjonalparkstyret skal foreta klageforberedelse og kan endre eller oppheve vedtaket som er påklaget dersom de finner klagen begrunnet.

Dersom vedtaket det klages på opprettholdes, sendes klagen over til Miljødirektoratet som er klageinstans, jf. forvaltningsloven § 33, 4.ledd.

Når det gjelder hjemmelsgrunnlag i verneforskrift, retningslinjer i forvaltningsplan og vurdering i forhold til naturmangfoldloven så vises det til nasjonalparkstyrets tidligere vedtak i saken.

Vurdering

Klagevilkår

Vedtaket som det klages over ble oversendt Hanne Hvattum den 15.oktober 2019 og vedtaket ble påklaget i brev datert 4. november 2019 av advokat Stein Ove S. Gordner på vegne av Hanne Hvattum. Det ble i klagen bedt om at klagen ble gitt oppsettende virkning og at det vil ville komme ytterligere anførsler knyttet til klagen på et senere tidspunkt.

Arbeidsutvalget vurderte i epost møte den 15.november 2019 klagers anmodning om oppsettende virkning. Det ble i epost møtet besluttet å gi klagen oppsettende virkning. I dette ligger at pålegg om riving og tvangsmulkt gitt i vedtak av 11.oktober ble gitt utsatt iverksettelse. Det ble gitt en frist til 4.desember 2019 med å komme med ytterligere anførsler/opplysninger knyttet til klagen. Slike opplysninger ble oversendt 29.november 2019 og journalført den 3.desember 2019. Etter dette vurderes klagen å være levert rettidig og av en som er part i saken. Klagen vurderes etter dette å oppfylle forvaltningslovens klagevilkår, jf §§ 28-32.

Vedtaket som er påklaget er nasjonalparkstyrets vedtak om pålegg om riving av et tilbygg innen angitt frist, samt vedtak om tvangsmulkt om dette ikke gjennomføres innen fristen. Nasjonalparkstyrets vedtak er datert 11.oktober 2019.

Flere av de anførsler som legges frem – særskilt i skriv datert 29.november 2019 – synes å være knyttet til søknad om endring av gitt tillatelse til tilbygg fra 2017 og videre saksbehandling av denne saken. Nasjonalparkstyret gav avslag på denne endringssøknaden. Avslaget ble påklaget og har vært til endelig klagesaksbehandling hos Miljødirektoratet (klageinstans). Miljødirektoratet stadfestet nasjonalparkstyret vedtak om avslag, og det står også i vedtaket fra Miljødirektoratet at deres vedtak er endelig og ikke kan påklages.

Det anføres flere punkter i oversendelsen datert 29.november 2019 som klager mener har betydning for selve rivingsvedtaket. Dette gjelder forhold knyttet til driften av setra og verneforskriftens bestemmelser knyttet til både formål og omtale av landbruksdrift. Det anføres videre at det kan ha oppstått misforståelser med hensyn til selve tilbygget. Det vises også til helseopplysninger og grunner til at setra brukes/drives som den gjør. Det vises videre til at det kan ha oppstått misforståelser knyttet til selve tilbygget, men at klager p.t ikke har klart å få et svar på dette. Disse opplysningene er essensielle for å få belyst alle sider så godt og fullstendig som mulig hevdes det.

Videre at det er forhold knyttet til selve båndleggelsen av eiendommen som følge av vernevedtaket, som det er ønskelig å få belyst, men at klager ikke har klart å få tak i de opplysningene som trengs.

Sekretariatet vurderer at disse anførselene har begrenset betydning for vedtak om pålegg om retting (riving) og tvangsmulkt. Når det gjelder saksopplysninger i tilknytning til tidligere avslagsvedtak har klageinstansen gjort et endelig vedtak som ikke kan påklages. Det vil eventuelt være klageinstansen som må vurdere alle sakens sider og klageinstansen kan også ta hensyn til nye omstendigheter, jf. forvaltningsloven § 34, 2. ledd.

Tilleggsopplysninger som klager ikke har klart å få tak i, men som klager vurderer er relevante, synes å være knyttet til saken om søknad, avslag og klagebehandling av selve tilbygget ut fra det som er beskrevet i klagen. Det opplyses i klagen at det er overveiende sannsynlig at disse opplysningene kan skaffes i løpet av desember. Disse bør etter sekretariatets vurdering oversendes direkte til klageinstansen (Miljødirektoratet)

Klager etterspør fra nasjonalparkstyret utfyllende opplysninger om vernevedtak og erstatning. Etter henvendelse til Fylkesmannen i Innlandet som har ansvaret for oppfølging av erstatningsoppgjøret i tilknytning til verneprosessen, opplyses det om at erstatningsoppgjøret ikke er ferdigbehandlet for gbnr. 290/1 i Nord-Fron kommune. Dersom det ikke oppnås minnelig enighet vil erstatningsoppgjøret gå til skjønnsretten. Skulle det være behov for mer informasjon knyttet til erstatningsoppgjøret bes det om at disse henvendelsene går til Fylkesmannen i Innlandet ev de som representerer Fylkesmannen i forbindelse med erstatningsoppgjøret.

I det videre vil det etter dette, bare vurderes de anførsler som sekretariatet kan se er relevante knyttet til vedtak om pålegg om retting og tvangsmulkt av 11.oktober 2019. Disse er forsøkt kategorisert i oppstillingen under, men det vises i tillegg til klagen datert 4.november og tilleggsopplysninger av 29.november som er vedlagt saken i sin helhet.

Klagens anførsler:

1. Anmoder om at klagen av 4.november 2019 gis oppsettende virkning
2. Riving i år og innen angitt frist er en faktisk umulighet og vedtaket kan ikke gyldig opprettholdes. Følgende forhold anføres:
  - a. det er allerede vinter i området
  - b. praktisk umulig å rive deler av et bygg, og samtidig sikre resten av bygget mot vær og vind innenfor fristen
  - c. rivingsarbeidene er omfattende og tidkrevende i tillegg til at de har en vesentlig kostnadsside
  - d. det vil innebære ugjenkallelige konsekvenser å rive
  - e. Videre er det slik at en riving i dag krever søknad og (evt.) godkjenning fra lokale bygningsmyndigheter. Dersom Hanne river uten slik godkjenning vil dette bli et nytt vanskelig forhold for henne.
  - f. Det er innført vektbegrensning på veien som går til setra (Peer Gynt seterveg). En slik begrensning på maksimalt 3500 kg som gjelder på vegen i dag gjør det også faktisk umulig å etterleve påbudet om riving.
3. Naturmangfoldloven § 73 har inntatt en bestemmelse om at tvangsmulkt ikke løper dersom oppfyllelsen av pålegget er umulig og denne umuligheten ikke skyldes tiltakshaver selv.
4. Mener nasjonalparkstyret vektlegger at tiltakshaver angivelig allerede skal ha hatt god tid på å utføre den plikten hun pålegges gjennom vedtaket og hatt mulighet for å rive frivillig. Klager hevder at dette må, slik de leser det, innebære at

nasjonalparkstyret mener tiltakshaver selv er skyld i umuligheten noe som ikke kan være riktig. Videre at det først er fra mottakelsen av pålegget om retting at hun plikter å rette seg etter det og at forutgående andre vedtak, klager og eventuell dialog kan ikke tillegges den betydningen.

5. Miljøerstatning vil være en mer passende sanksjon gitt situasjonen på gbnr 290/1 Byrsetra, og det vises til Miljødirektoratets veileder om oppfølging av ulovligheter i verneområder.
6. Ber om mer tid til å fremskaffe ytterligere opplysninger og viser til forvaltningslovens § 17 om forvaltningsorganets utrednings- og informasjonsplikt, men at klager ikke motsetter seg behandling av klagen dersom de hittil gitte opplysninger er tilstrekkelig til å endre rivingsvedtaket.

Sekretariatets kommentarer knyttet til punktene 1-4 over:

Til punkt 1, 2 og 3

Klagens anførsler hva gjelder at gjennomføringen av pålegget ikke er mulig i 2019 har blitt vurdert i beslutningen om å gi klagen oppsettende virkning, jf. beslutning i nasjonalparkstyrets arbeidsutvalg (AU) datert 15.oktober 2019, der både vær og vektbegrensning på veg er omtalt.

En har nå en situasjon der gjennomføringen av pålegg om retting og vedtak om tvangsmulkt er satt på vent inntil klagen er endelig behandlet av klageinstansen. En har dermed en ny situasjon der påleggets gjennomføringsfrist allerede er blitt forskjøvet og tvangsmulkt ikke løper. Det fremkommer for øvrig ikke i klagen at størrelsen på tvangsmulkten er påklaget.

I stedet for å gi pålegg om retting av det ulovlige forholdet som var oppstått etter at søknad om tilbygg fra 2017 var avslått og avslaget var stadfestet av klageinstansen, besluttet nasjonalparkstyret i første omgang å påpeke regelovertredelsen og den plikten som forligger til retting, jf. beslutning fra nasjonalparkstyret av 8.mars 2019. Hanne Hvattum valgte å ikke tilbakeføre det ulovlige forholdet innen oppgitt frist og meddelte skriftlig at hun ikke kom til å rette opp forholdene.

Nasjonalparkstyret vurderte da at det var nødvendig å gi et pålegg om retting, slik som Hvattum var blitt varslet om. Tvangsmulkt ble satt da det ble vurdert at det forelå sannsynlighet for at pålegget ikke ville bli etterfulgt. Nasjonalparkstyret behandlet sak vedrørende pålegg om retting og tvangsmulkt på styremøte den 11.oktober 2019, og møteinnkallingen ble sendt ut den 4.oktober 2019. Nasjonalparkstyret har i saken forholdt seg til vegens åpningstider som er 1.juni - 1.desember. Det vises også til at Statens naturoppsyn (SNO) var i Frydalen og kjørte Peer Gynt seterveg den 7.oktober 2019, og at vinteren på det tidspunkt ikke var langt fremskredet. Men vinteren kom tidlig i år og værforholdene endret seg raskt, jf også vurderinger i AUs beslutning av 15.oktober 2019

Hva gjelder omfanget av rivingsarbeider og kostnader knyttet til dette vises det til at tilbygget som er omfattet av pålegget om retting er et mindre tilbygg 3,6 m² innvendige mål (jf. tegning

i søknad fra den ansvarlige). I henhold til de opplysninger tidligere gitt i saken omfatter romfunksjonene soverom og gang, Det er reisverk og kledning, takmaterialer, isolasjon og ev plate/mur som skal fjernes. Tilsvarende må det settes opp kledning ev isolasjon samt innsetting av vindu og dør på det eksisterende, godkjente tilbygget fra 2002 for at selhuset skal bringes tilbake til tilstand som var tidligere og som pålegget beskriver. Ut fra de opplysninger som den ansvarlige har gitt nasjonalparkstyret, har det ulovlige oppførte tilbygget rom som det ikke er krevende å rive, sammenlignet med for eksempel kjøkken og bad der en riving straks kan bli mer omfattende, avhengig av om det for eksempel er innlagt vann. Videre er det arealet som skal rives begrenset. Det vurderes i denne sammenheng at det er pålegget ikke medfører urimelige kostnader eller har et urimelig omfang. Pålegg om retting er derfor ikke ansett å være tyngende for overtrederen, slik at den kvalifiserte urimelighetsbegrensningen som følger av naturmangfoldloven § 69, 3.ledd ikke legges til grunn.

Når det gjelder den kommunale bygningsmyndighetens behandling av en rivingsøknad vises det til at omfanget av en slik søknad er overkommelig og at kommunal saksbehandling av saken kan forestås raskt, og kanskje også bli prioritert i kommunens saksbehandling gitt den situasjonen en nå har.

Til punkt 4:

Som nevnt under punktet over oppstiller naturmangfoldlovens § 69, 2.ledd en plikt til gjenoppretting. Dette er en selvstendig plikt og ikke et vedtak som nasjonalparkstyret har gitt. Nasjonalparkstyret har veiledet i hvordan den ansvarlige kan oppfylle denne plikten. Det er ingen tvil om at det forligger en lovfestet plikt for den ansvarlige til å iverksette tiltak som følger av naturmangfoldlovens § 69, 2.ledd og anførselsen knyttet til dette punktet er noe vanskelig å tolke/forstå.

Til punkt 5:

Ut fra det sekretariatet kjenner til er krav om miljøerstatning kun brukt 2 ganger siden det ble åpnet for dette i 2009. Det ene var knyttet til gravearbeider i en viktig naturtype (kalklindskog) samt en sak der en privatperson måtte betale erstatning for hogst av to hule eiketrær.

Endringsforslag knyttet til miljøerstatning er, slik sekretariatet har skjønnet det, behandlet av Stortinget. Miljøerstatning skal utgå og erstattes av overtredelsesgebyr. Hensikten er at overtredelsesgebyr skal bli bruk mer enn det som har vært tilfellet med miljøerstatning. Miljødirektoratet har oversendt til Klima- og miljødepartementet et forslag til forskrift hvor øvre ramme for et slikt overtredelsesgebyr forslås satt til 600 000 kroner. Denne forskriften har blitt forelagt departementene men skal sendes på lovpålagt høring i løpet av 2020.

I likhet med plan- og bygningsloven vil et overtredelsesgebyr hjemlet i naturmangfoldloven kunne gis uavhengig av om forvaltningsmyndigheten ender opp med å godkjenne selve tiltaket. Dette innebærer at et pålegg om retting i henhold til § 69 i naturmangfoldloven kan gis samtidig med at den ansvarlige blir gitt et gebyr for overtredelsen (for eksempel oppført en bygning uten tillatelse). Så et overtredelsesgebyr vil ikke automatisk komme istedenfor et pålegg om retting, men kan også komme som et tillegg. Tilsvarende gjaldt også krav om miljøerstatning.

Som nevnt tidligere (jf. vedtak av 8.mars 2019) vurderer sekretariatet at miljøerstatning ikke er relevant i foreliggende sak, jf. også omtalen over.

Til punkt 6:

En registrerer at klager mener saken ikke er tilstrekkelig opplyst til å kunne gjøre forberedende klagesakbehandling, men vil ikke motsette seg at nasjonalparkstyret vurderer om klagens innhold er tilstrekkelig for å omgjøre rivingsvedtaket.

Avslag på oppføring av tilbygg slik det er gjennomført på Byrsetra gbnr, 290/1 er stadfestet av klageinstansen. Den ansvarlige fulgte ikke opp den lovfestede plikten som naturmangfoldloven § 69, 2.ledd oppstiller, innen gitt tidsfrist. Det er dette som har avstedkommet pålegg om riving. Situasjonen er nå at en har et tiltak som er oppført uten de nødvendige tillatelser eller godkjenning etter særlovgivning. Det er gjort forsøkt på å få godkjent tiltaket i ettertid, men klageinstansen har i sitt endelig vedtak avvist dette og stadfestet nasjonalparkstyrets avslag. Da foreligger det et ulovlig forhold som forvaltningsmyndigheten må følge opp, noe nasjonalparkstyret har gjort gjennom både veiledning og vedtak om pålegg om retting.

Rivingsvedtaket (pålegg om retting) følger av det stadfestede vedtaket om avslag på omsøkt tiltak. En eventuell omgjøring av tidligere avslag på bakgrunn av for eksempel nye omstendigheter vil måtte komme etter at klageinstansen har vurdert om det er grunnlag for en slik omgjøring.

Sekretariatet vurderer at vedtak om pålegg om riving og tvangsmulkt og klagen på dette vedtaket er tilstrekkelig opplyst til å kunne gjøre forberedende klagebehandling, jf fvl § 17.

Konklusjon

Sekretariatet viser til at nasjonalparkstyret tidligere enstemmig har besluttet å påpeke plikten den ansvarlige har, deretter enstemmig vedtatt at det skal gis pålegg om retting og tvangsmulkt.

Etter gjennomgang av klagens anførsler tilrår sekretariatet at klagen på vedtak om pålegg om retting og tvangsmulkt oversendes Miljødirektoratet for endelig klagebehandling. Eventuelle opplysninger som klager avventer kan sendes direkte til klageinstansen, da et ev vedtak omgjøring av vedtak om avslag/ ny behandling av søknad som ble avslått, tilligger klageinstansen å avgjøre.

Stein Ove S. Gordner

Advokat

Miljødirektoratet
Sendes til:
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
(Postboks 987 Lillehammer)
Sendt pr e-post

Oslo 4.11.2019

KLAGE PÅ VEDTAK OM PÅLEGG OM RIVING AV TILBYGG PÅ BYRSETRA – FRYDALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE

1. Innledning

Det vises til vedtak i Rondane – Dovre Nasjonalparkstyre (Nasjonalparkstyret) datert 11.10.2019, oversendt den 15.10.2019 inneholdende pålegg om riving av tilbygg på Byrsetra.

Vedtaket er mottatt den 15.oktober 2008, med tre ukers klagefrist. Frist for riving er satt til den 15.november 2019. Det er søkt om utsettelse med hensyn til rivingsfristen, uten at slik fristutsettelse er gitt. Denne klagen sendes 4.11.2019 og er således rettidig.

Vedtaket går ut på at omsøkt tilbygg, som er oppført uten at tillatelse fra Nasjonalparkstyrets godkjenning, skal rives innen den 15.november, og at unnlatt etterlevelse av påbudet skal sanksjoneres med dagbøter på kr 500 pr dag til vedtaket er etterlevd. Eier, tiltakshaver og klager er Hanne Hvattum.

2. Særlig om vedtatt tvangsmulkt

Det vies innledningsvis til søknad datert 21.10.2019 om utsatt frist for riving. Som det fremgår av søknaden er riving i år en faktisk umulighet.

Det fremgår av vedtakets pkt. 1, underpunkt *i* til *iv* til hva som kreves for at rettingen skal anses gjennomført. De aktuelle delene av vedtaket hitsettes med mine understreknings

- i. Nytt bebygd areal tilbygd til eksisterende tilbygg i 2017 og bruksareal som vist i gulomramming med innvendige mål på 1,8 x 2,0 meter i tegning i figur 1, skal fjernes i sin helhet. Dette inkluderer tak, kledning reisverk, isolasjon, plate på mark, ev mur/betong, dør og vinduer*
- ii. Bygningsmaterialer som tas ned skal enten fjernes fra setra eller lagres hensiktsmessig på setra uten at lagringen fremstår som skjemmende.*
- iii. Terrenginngrep skal tilbakeføres på skånsomt vis*

Stein Ove Salicath Gordner

Advokat

- iv. *Den del v tilbygget som er fra før vernevedtaket i 2003 og som i henhold til tidligere [rettet av meg] søknader har romfunksjon bad/vaskerom og gang, jf figur 1 under skal tilbakeføres til sin opprinnelige form med opprinnelige fasadeutforming, jf bilde av setra i saksvurderingen.*

Som det fremgår av vedtaket er dette på ingen måte ubetydelige arbeider, og det vil kreve mye tid å få dette utført. Dette er omfattende arbeider, både mht. riving og tilbakeføring/gjenoppbygging av så vel bygning som terreng. Lagring av større mengder betong fra grunnmur og såle kan sannsynligvis heller ikke lagres på setra på en ikke-skjemmende måte og må derfor fjernes.

Det er allerede vinter i området, og det vil være praktisk umulig å rive deler av et bygg, og samtidig sikre resten av bygget mot vær og vind, samt at avsluttende deler av arbeidet sannsynligvis uansett ikke vil kunne være fullført før så vel full vinter som stenging av veien er et faktum.

Videre er det jo slik at veien ikke er åpen for trafikk før tidligst 1.juni neste år, og at det på ingen måte er sikkert at det er mulig å kjøre inn med noe tyngre redskap før et stykke ut i juni. Dersom pålegget skal kunne etterleves, vil det derfor først kunne startes et stykke tid ut i juni neste år.

Pålegget innebærer at det skal være ferdig etterlevd og avsluttet, med fjerning av grunnmur og såle samt reparasjon av grunn mv, innen den fristen som settes. Det vil måtte innebære en god del arbeid, og det vil kunne ta noe tid.

Videre er det jo slik at en riving i dag krever søknad og (evt.) godkjenning fra lokale bygningsmyndigheter. Dersom Hanne river uten slik godkjenning vil jo dette bli et nytt vanskelig forhold for henne.

Videre er det fra og med en tid tilbake innført vektbegrensning på veien. En slik begrensning på maksimalt 3500 kg som gjelder på vegen i dag gjør det også faktisk umulig å etterleve påbudet om riving.

Det kan altså fastslås at et rivings- og tilbakeføringsarbeid rent faktisk ikke kan gjennomføres og i alle fall ikke ferdigstilles på en forsvarlig måte. I et hvert fall kan det ikke være sikkert at arbeidet kan gjennomføres på en måte som er forsvarlig med tanke på sikring av «restverdiene» på seterbygningen.

Det følger av Naturmangfoldsloven at for å sikre gjennomføringen av bestemmelser fattet i medhold av loven kan tvangsmulkt vedtas, jfr Naturmangfoldsloven § 73. Imidlertid er det også inntatt en bestemmelse om at tvangsmulkt ikke løper dersom oppfyllelsen av pålegget er umulig, og umuligheten ikke skyldes tiltakshaver selv. (jfr § 73, 2. ledd, 5. pkt).

Som det fremgår av ovenstående er oppfyllelse umulig og vedtaket kan ikke gyldig opprettholdes.

Stein Ove Salicath Gordner

Advokat

Det kan synes som det fra Nasjonalparkstyrets side vektlegges at tiltakshaver angivelig allerede skal ha hatt god tid på utføre den plikten hun pålegges gjennom vedtaket, i det det hevdes at det allerede har gått lang tid, og at hun har hatt mulighet for å rive frivillig før vedtaket ble fattet. Dette må, slik vi leser dette, innebære at Nasjonalparkstyret mener tiltakshaver derfor selv er skyld i umuligheten.

Dette kan ikke være riktig. Tvangsmulkt som sanksjon er omhandlet i forarbeidene til endringer i Forvaltningsloven (Prop. 62 L (2015–2016)). Fra den aktuelle stortingsproposisjonen hitsettes (mine understrekninger):

Vedtaket om trussel om tvangsmulkt forutsetter videre at det eksisterer et pålegg om å etterleve lov, forskrift eller individuell avgjørelse.

Pålegget vil oftest innebære (eller henvise til) et påbud med plikt til å gjøre noe, for eksempel å rive en ulovlig oppført bygning. I slike tilfeller kan en tale om påbudstvangsmulkt.

Det følger av formålet med tvangsmulkten at det må være mulig å oppfylle eller etterleve det pålegget som trusselen om tvangsmulkt er knyttet til, på en slik måte at trusselen om å betale kan unngås. I enkelte nyere lovbestemmelser er det uttrykkelig sagt at tvangsmulkt ikke løper hvis oppfyllelse eller etterlevelse av pålegget er umulig, ... naturmangfoldloven § 73 annet ledd femte punktum .... Departementet antar at dette gjelder som et rettslig bindende krav....

Selve avgjørelsen om trussel om tvangsmulkt må regnes som enkeltvedtak, med mindre det uttrykkelig skulle være gjort unntak i lov. Dette følger uttrykkelig av forvaltningsloven § 2 tredje ledd, som fastsetter at avgjørelser som gjelder «bruk av særlige tvangsmidler for å få gjennomført et vedtak», anses som enkeltvedtak. I tillegg må slike avgjørelser regnes som enkeltvedtak etter § 2 første ledd bokstav b, jf. bokstav a. Riktignok er formålet med både trusselen og betalingsplikten å gjennomføre det underliggende vedtaket. Avgjørelsen fastsetter imidlertid en plikt for den private, som oppstår i og med avgjørelsen, til å betale penger, forutsatt at visse betingelser som er stipulert i avgjørelsen, inntreffer. Avgjørelsen er dermed «bestemmende for rettigheter og plikter» til private enkeltpersoner, jf. § 2 første ledd bokstav b, jf. bokstav a.

Ut fra ovenstående mener Hanne at vedtaket er delt og omfatter både riving og tvangsmulkt. Dette må således anses som et todelt vedtak, eller reelt sett to vedtak - to enkeltvedtak - i lovens forstand. Det er først fra mottagelsen av det (de) aktuelle enkeltvedtaket (-ene) hun plikter å rette seg etter det. Forutgående andre vedtak, klager og annen eventuell dialog kan ikke tillegges den betydningen Nasjonalparkstyret synes å ville gjøre.

Rettstilstanden er etter klagers oppfatning helt klar, slik at det ikke er hjemmel for å ilegge tvangsmulkt når oppfyllelsen er umulig, slik det er gjort i vedtaket.

Det bes derfor om at det gis slik fristutsettelse som tidligere omsøkt i brev av 21.oktober.

Stein Ove Salicath Gordner

Advokat

Og videre at klagen under enhver omstendighet gis oppsettende virkning, og at en eventuell ny frist først settes som omsøkt i brev av 21.oktober.

Dersom det mot formodning skulle være behov for ytterligere informasjon om begrunnelsen for den foreslåtte nye fristdatoen, ber jeg om å bli kontaktet.

3. Til vedtaket om riving

I all hovedsak er forutgående saksforhold kjent for sakens parter gjennom tidligere vedtak og klagebehandling knyttet til det samme tilbygget som vedtaket av 11.10.2019 og herværende klage omhandler, og det vises derfor generelt sett til tidligere vedtak, klager og øvrig korrespondanse.

Det kan likevel være hensiktsmessig å gi en kort oppsummering her.

Hanne Hvattum er eier av gården Byre i Vinstra, med dertil hørende seter - Byrsetra. Denne seteren ligger i Frydalen landskapsvernområde. Hanne er således gårdbruker og Byrsetra er en seter som er i aktiv bruk. Hanne er imidlertid av medisinske årsaker forhindret fra selv å drive med fullt dyrehold på gården og setra. Dette vil jeg komme nærmere tilbake til når fakta er avklart. Det har så langt ikke vært praktisk mulig.

Hanne søkte i 2016 om godkjenning for et mindre tilbygg på selet på Byrsetra. Dette ble innvilget av både bygningsmyndighetene og nasjonalparkstyret. Ved befaring før oppstart av byggearbeidene ble det imidlertid rimelig åpenbart at flere forhold tilsa at tilbygget burde få en annen utforming enn den omsøkte.

Hanne sendte derfor inn en endringsøknad som ble godkjent av bygningsmyndighetene. Det ble der ikke påpekt at hun måtte ha samtykke også fra nasjonalparkstyret. For så vidt var hun selv kjent med at dette var nødvendig, og hun søkte nasjonalparkstyret om godkjenning av endringen. Hanne fikk ved samtaler med nasjonalparkforvalter Stein Magne Grevrusten forståelsen av at endringen ville være kurant, at det nærmest kunne betraktes som en formalitet all den tid det opprinnelige tilbygget var godkjent. Det konstateres at Grevrusten i dag synes å ha en annen erindring om dette enn hva Hanne Hvattum har.

Behandlingen av søknaden trakk ut i tid.

Av ovennevnte og et for øvrig bredt sammensatt grunnlag fikk hun således arbeidene gjennomført – uten at det forelå godkjenning fra nasjonalparkstyret. Dette er selvfølgelig noe Hanne i dag beklager på sterkeste.

Senere behandlet nasjonalparkstyret søknaden, og avsto denne. Tilbygget var med dette allerede oppført, men i strid med det senere mottatte avslaget. Avslaget ble påklaget, men opprettholdt av klageinstansen.

Hanne har motsatt seg å rive tilbygget, og nasjonalparkstyret har vedtatt tvangsmessig riving, sanksjonert med tvangsmulkt (dagsbøter) ved manglende riving innen fristen for dette.

Stein Ove Salicath Gordner

Advokat

Som nevnt innledningsvis vises det for den faktiske fremstilling til tidligere saksdokumenter, herunder saksframlegg og saksprotokoll for det påklagede vedtaket, samt opprinnelig søknad, avslagsvedtak, klage og korrespondanse. I all hovedsak er de samme synspunktene som fremkommer der gjeldende.

Det er imidlertid et omfattende saksforhold både å gå gjennom og å utarbeide eventuelle anførsler til. Og andre synspunkter enn de som tidligere er fremsatt synes å kunne være gyldige. Dette vil det være viktig å få frem. Slik saken står, er det nødvendig å innhente viktige saksopplysninger. Det har så langt ikke vært mulig å få dette til, blant annet fordi det både krever svar fra personer det har vært vanskelig å få kontakt med og som foreløpig ikke har besvart henvendelser, og av andre årsaker.

Klager anser det altså helt nødvendig å klage også på vedtaket om riving. Herværende klage skal derfor også være anse som en klage over selve rivingsvedtaket, slik at klagefristen også for dette avbrytes.

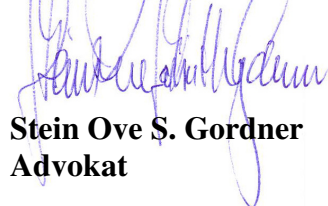
En eventuell riving vil være forbundet med store kostnader, og mye arbeid. På den annen side er det ikke vesentlige ulemper for noe eller noen om bygget ikke rives i vinter men eventuelt først neste sommer.

Det bes om at klagen også for denne delen av vedtakets vedkommende gis oppsettende virkning.

Vi vil komme tilbake med ytterligere redegjørelse og anførsler så snart vi kan.

-----000-----

Med vennlig hilsen

Stein Ove S. Gordner
Advokat

Stein Ove S. Gordner

Advokat

Miljødirektoratet
Sendes til:
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
(Postboks 987 Lillehammer)
Sendt pr e-post

Oslo 29.11.2019

AD: OPPFØLGING AV KLAGE PÅ VEDTAK OM PÅLEGG OM RIVING AV TILBYGG PÅ BYRSETRA I FRYDALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE

Det vises til tidligere innsendt klage datert 4.11.2019, og beslutning datert 15.11.2019 om oppsettende virkning og frist for innsending av oppfølgende anførsler. Det er oppgitt at en oppfølging må være Nasjonalparkstyret i hende innen den 1.12.2019. Jeg benytter den adressen vi er instruert om å benytte; fminpost@fylkesmannen.no.

Fremsendelsen er således rettidig.

Vedlagt er oppfølgende kommentarer. Imidlertid har vi, som det fremgår av oppfølgingskrivet, ikke før fristens utløp klart å få innhentet alle de relevante fakta vi har behov for å vurdere. Dette har det blitt arbeidet med helt opp mot fristens utløp, og svar er lovet men har ikke innkommet til meg.

Det bes derfor om å få anledning til å få innhentet dette, vurdert relevans og betydning, samt sende inn det vi mener er nødvendig, så snart dette foreligger. Det vises i denne sammenheng til bestemmelsen i Forvaltningslovens § 17. Det fremgår der at en sak skal være så godt opplyst som mulig før vedtak fattes. Saken er fortsatt ikke fullt ut opplyst. Dette er ytterligere omtalt i oppfølgingskrivet.

Stein Ove Salicath Gordner

Advokat

Uten at dette er detaljert gjennomgått med min klient, vil jeg tillate meg å henlede oppmerksomheten på miljødirektoratets veileder for oppfølging av ulovlige forhold i verneområder.

Når alle forhold tas i betraktning, og det ikke tas prestisjemessige eller andre utenforliggende hensyn, synes det som en miljøerstatning vil kunne være en mer tilpasset og adekvat reaksjon. Det er imidlertid svært viktig å presisere at Hanne ikke på noen måte skal mistenkes for å ville spekulere i en mulighet for å «kjøpe seg ut av» situasjonen. Det er ikke tilfellet.

Imidlertid peker veilederen i kap. 6 nettopp på at denne reaksjonsformen kan passe i en sak som denne. Jeg har vært i telefonisk kontakt med Miljødirektoratet, som (på generelt grunnlag – ikke mht. denne konkrete saken) opplyser at det er adekvat å vurdere miljøerstatning som virkemiddel i saker som denne.

Fra pkt 6.1 hitsettes:

..bruk av miljøerstatning skal bidra til å skape respekt for regelverket. Den er et middel for å sikre at det blir reagert mot en overtredelse.

Og videre fra pkt 6.4:

Miljøerstatning bør derfor ilegges i de mindre alvorlige sakene, hvor risikoen for å «avkriminalisere» en uønsket handling er liten.

Eksempler på saker hvor miljøerstatning kan vurderes ilagt i verneområder er enkeltstående tilfeller av: • Ulovlige mindre byggetiltak og inngrep i verneområder, eksempelvis små plattinger og mindre tilbygg

Det kan også være aktuelt å vurdere miljøerstatning ved brudd på søknadsplikten i verneforskrifter. Dette for eksempel der det er påstartet eller gjennomført arbeid som ikke er omsøkt, men som forvaltningsmyndighetene vanligvis gir tillatelse til om det søkes på forhånd.

Og i pkt 6.5

Miljøerstatning bør bare brukes når faktum er avklart og bevissituasjonen er overbevisende. Det må være på det rene at en bestemmelse er overtrådt og hvem som er overtrederen.

Avslutningsvis har veilederen noen kompetansebeskrivelser mm i pkt 6.6. Av disse fremgår det at virkemiddelet er lite brukt, men også at

Det bes om henvendelse til Miljødirektoratet i saker hvor det kan være aktuelt å ilegge miljøerstatning. Det er ønskelig å ta i bruk virkemiddelet for å sikre enda bedre etterlevelse av verneforskrifter.

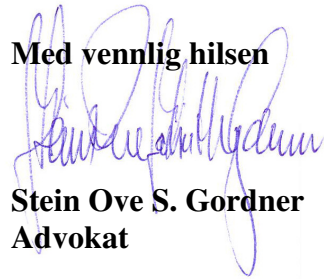
Stein Ove Salicath Gordner

Advokat

Det er vel liten eller ingen tvil om faktum i denne saken tilsier at miljøerstatning ville være en egnet reaksjonsform, tilpasset alle sider ved saken. Etter hva jeg er kjent med ble dette virkemiddelet ikke vurdert i denne saken – fordi det er lite brukt. Det oppfordres derfor til å gjøre en vurdering av om dette virkemiddelet tross alt ville kunne være tilstrekkelig i denne saken.

For øvrig vises til det vedlagte skrivet.

Med vennlig hilsen

Stein Ove S. Gordner
Advokat

Arkivsaksnummer: 2019/3866-13

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 14.11.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Arbeidsutvalget i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	2/2019	15.11.2019

Frydalen LVO - Vurdering av oppsettende virkning knyttet til klage, gbnr. 290/1, Nord-Fron kommune-Hanne Hvattum

Innstilling fra forvalter

Arbeidsutvalget i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har besluttet å gi klage fra Hanne Hvattum datert 4. november 2019 oppsettende virkning. Dette innebærer at vedtak datert 11.oktober 2019 i sak 2019/3866 om pålegg om riving og tvangsmulkt gis utsatt iverksetting. Utsatt iverksetting gjelder både for den delen av vedtaket som er knyttet til retting ved å rive deler av bygning, men også den delen av vedtaket som er knyttet til tvangsmulkt. Beslutningen er tatt i medhold av forvaltningsloven § 42.

En eventuell ny frist for retting vil måtte vurderes etter endelig klagebehandling hos Miljødirektoratet.

Ytterligere redegjørelser/anførsler knyttet til klagen av 4.november 2019 må være nasjonalparkstyret i hende innen 1. desember 2019 for å bli vurdert i saksbehandlingen knyttet til klagen.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Arbeidsutvalget i Rondane-Dovre nasjonalparkstyret - 15.11.2019

Det ble gitt tilbakemelding på epost fra samtlige AU-medlemmer innen tidsfristen. Alle AU-medlemmene stilte seg bak innstillingen.

Vedtak

Enstemmig som innstillinga.

Dokumenter i saken

- Nasjonalparkstyrets vedtak om pålegg om retting og tvangsmulkt datert 11.oktober 2019 knyttet til eiendommen Byrsetra gbnr. 290/1 i Frydalen landskapsvernområde, Nord-Fron kommune,jf sak 2019/3866
- Søknad fra klager om utstatt frist for gjennomføring av pålegg, datert 21 oktobere 2019 (vedlagt)
- Klage på vedtak av 11.oktober 2019 om pålegg om retting og tvangsmulkt, datert 4.november 2019, journalført 8.november 2019 (vedlagt)

Saksopplysninger

Nasjonalparkstyret gjorde vedtak om pålegg om retting og tvangsmulkt knyttet til gbnr. 290/1 Byrsetra i Frydalen landskapsvernområde i Nord-Fron kommune i styremøte den 11.oktober 2019. Dette vedtaket er nå påklaget og det bes i klagen om at den får «oppsettende virkning» dvs, klager ber om utsatt iversettelse av vedtaket i henhold til forvaltningsloven § 42. Det bes om at både punkt 1. i vedtaket som omhandler riving og punkt 2. som omhandler tvangsmulkt gis oppsettende virkning. Videre opplyses det om at det vil komme ytterligere redegjørelser og anførseler «så snart vi kan». Det vises i klagen til at det av både værmessige årsaker (vinter) og vektbegrensning på Peer Gynt seterveg gjør det umulig å etterleve pålegget om riving innen gitt frist.

I et tidligere oversendt brev datert 21.oktober 2019 ber klager om at det settes en ny frist for retting, og at denne settes til 1.august 2020. I telefon med klagers representant ble det klart at vedtaket om pålegg om retting og tvangsmulkt kom til å bli påklaget. I den forbindelse vurderte sekretariatet at ev eventuell utsatt frist måtte ses i sammenheng med behandling av klagesaken.

En beslutning om eventuell utsettelse av iverksetting må behandles raskt.

Hjemmelsgrunnlag

Som forvaltningsmyndighet for verneområder skal nasjonalparkstyret følge forvaltningslovens regler. Forvaltningsloven § 42 gir adgang til å beslutte utsatt iverksetting av vedtak, og er gitt av rettsikkerhetshensyn. Ved å beslutte utsatt iverksetting av et vedtak kan man forhindre at gjennomføringen av vedtaket medfører uopprettelig skade eller tap.

En avgjørelse om utsatt iverksetting er *en prosessuell avgjørelse*. Flere av forvaltningslovens saksbehandlingsregler vil derfor ikke komme direkte til anvendelse. Dette gjelder bl.a. forvaltningsloven kap. IV om saksforberedelse ved enkeltvedtak jf forvaltningsloven § 3 første ledd.

Forvaltningsloven kap. I til III er derimot generelle regler som også kommer til anvendelse ved behandlingen av saken etter fvl § 42. Etter fvl § 11 a skal saken avgjøres uten ugrunnet opphold. I saker om utsatt iverksetting av et vedtak, er en rask avgjørelse svært viktig.

Arbeidsutvalget i Rondane – Dovre nasjonalparkstyre er gitt myndighet til å treffe vedtak etter naturmangfoldloven/verneforskriftene i enkeltsaker som ikke er av stor betydning for verneverdiene. Arbeidsutvalgets vedtak skal treffes innenfor rammen av prinsipper fastsatt av styret for de ulike saksområdene i tråd med naturmangfoldloven/verneforskriftene.

Vurdering

Behandlingen av spørsmål om utsatt iverksetting er et eget, selvstendig ledd i den forvaltningsmessige behandlingen av en sak. Hvorvidt det skal besluttes utsatt iverksetting må derfor i de fleste tilfelle behandles uavhengig av klagebehandlingen forøvrig. Vurderingen av om det skal besluttes utsatt iverksetting vil følgelig være en egen "sak".

I den foreliggende saken er vedtaket som er påklaget et vedtak som omhandler retting (dvs riving) av et byggetiltak som er gjennomført uten at det foreligger den påkrevde tillatelse/dispensasjon fra nasjonalparkstyret. Det er også gjort vedtak om tvangsmulkt om rettingen ikke blir gjennomført innen fastsatt frist.

Vedtaket som er påklaget er et rettingsvedtak og tiltaket er allerede oppført. Tiltaket slik det står vurderes å ikke påvirke verneverdiene nevneverdig om det ikke blir rettet opp i umiddelbart, men blir stående midlertidig i et kort tidsrom. Med bakgrunn i dette og at det er behov for en rask avgjørelse, har sekretariatet vurdert at arbeidsutvalget har myndighet til å vurdere hvorvidt det skal besluttes utsatt iverksetting.

Beslutning om utsatt iverksetting er en avgjørelse etter fritt skjønn. Sivilombudsmannen har uttrykt vurderingen slik: *"Avgjørelsen vil måtte bero på et helhetlig skjønn basert på en foreløpig vurdering av klagen og av de ulike interesser og forhold knyttet til selve klagesaken"*. (Sivilomb. årsmelding 1985 s. 154).

Når det gjelder klagens innhold vurderer sekretariatet at de forhold som påpekes verken er ubegrunnede eller meningsløse. Klagens innhold anses derfor ikke å være av en slik art at oppsettende virkning kun vil gi en unødvendig utsettelse. Et annet moment i avveiningen er hvorvidt klagen bør medføre utsatt iverksetting av vedtaket for at klagen skal få en reell behandling. I tilfeller der det en gitt et pålegg om retting som innebærer riving av deler av bygning slik som i foreliggende sak, kan det vurderes at det nærmest er en forutsetning for reell klagebehandling at del av bygning ikke er revet når klagebehandling tar til. Klageinstansen kan prøve alle sider av saken og kan også ta hensyn til nye omstendigheter, jf forvaltningsloven § 34 annet ledd. En beslutning om utsatt iverksetting kan bidra til å sikre en fri og uavhengig klagebehandling.

Hensynet til den som klager tilsier ofte at det blir besluttet utsatt iverksetting mens klagen er til behandling. For klager er det lite tilfredsstillende at et påklaget vedtak må gjennomføres mens klagen er til behandling.

En avveining av de ulike hensyn som oppstilt i foreliggende sak, tilsier at ulempene for verneverdiene i forliggende sak om tiltaket blir midlertidig stående til klagesaken er avgjort, ikke er tungtveiende. Rettingsvedtaket gjelder riving av et tilbygg på et eksisterende seterhus. For klager vil det være en kostnadsmessig side knyttet til det å rive deler av en bygning så vel som det er praktiske hensyn som skal ivaretas i en slik rivingsprosess. Det

opplyses også i klagen at det er innført vektbegrensning på Peer Gynt seterveg som fører til eiendommen og hvor eventuelle bygningsmaterialer må fraktes ut. En slik vektbegrensning er ikke nasjonalparkstyret gjort kjent med tidligere.

Peer Gynt seterveg ligger i Frydalen landskapsvernområde og verneforskriften regulerer åpningstidene på veggen i forhold til verneverdiene. Veggen er i verneforskriften tillatt for bruk av motorisert ferdsel mellom 1.juni og 1.desember. De som har ansvaret for drift av veggen har selvagt anledning til å legge ytterligere begrensninger for bruk av veggen innenfor dette tidsrommet av driftsmessige hensyn.

I foreliggende sak har sekretariatet vurdert at fordelene for klager og hensynet til denne synes å være større enn ulempene for verneverdiene i forhold til det å gi klagen oppsettende virkning.

Sekretariatet tilrår derfor at arbeidsutvalget beslutter å utsette iverksettingen av pålegget til klagesaken er endelig avgjort. Når det gjelder den delen av vedtaket som omhandler tvangsmulkt sier hovedregelen etter forvaltningsloven § 42 er at en klage på tvangsmulkt ikke gis oppsettende virkning. Dette betyr at tvangsmulkten løper selv om vedtaket påklages, såfremt ikke noe annet er bestemt. Dersom vedtak om pålegg om retting (forvaltningsvedtak) påklages, og denne klagen gis oppsettende virkning er det rimelig at også den delen av vedtaket som knytter seg til tvangsmulkt utsettes til klagen er avgjort.

Etter dette vil sekretariatet tilrår at også den delen av vedtaket som knytter seg tvangsmulkt utsettes til klagen er avgjort. En eventuell ny frist for retting vil bli vurdert etter at klagesaken er endelig behandlet av Miljødirektoratet.

Klager opplyser at det vil komme ytterligere redegjørelser/anførsler. Disse bør foreligge innen 1. desember 2019 slik at klagesaken kan behandles i nasjonalparkstyrets siste møtet i 2019, som er 13.desember.

Konklusjon

På bakgrunn av de vurderinger og avveininger som er gjort tilrår sekretariatet at arbeidsutvalget beslutter å gi klagen oppsettende virkning både når det gjelder den delen av vedtaket datert 11.oktober 2019 som gjelder retting (riving) men også den delen av vedtaket som er knyttet til tvangsmulkt.

Arkivsaksnummer: 2019/15844-12

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 22.11.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	44/2019	13.12.2019

Rondane NP - Forberedende klagebehandling - klage på avslag om tilbygg til naust i Vulufjell - Vulufjell fjellstyre

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyret har i styremøte den 13. desember 2019 gjort følgende vedtak i forbindelse med forberedende klagebehandling:

Det vises til klage fra Vulufjell fjellstyre datert 5. november 2019.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre kan ikke se at klagen frembringer nye momenter som ikke var kjent på vedtakstidspunktet og som tilsier en endring av vårt vedtak, jf saksvurderingene. Klagen med øvrige saksdokumenter oversendes Miljødirektoratet for endelig klagebehandling, jf. forvaltningsloven § 33.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Vedtak om avslag på søknad om tilbygg til naust ved Fremre Vulutjønn datert 11. oktober 2019, oversendt 17. oktober 2019
- Klage av 5. november 2019 på nasjonalparkstyrets vedtak om avslag på søknad om tilbygg (vedlagt)

Saksopplysninger

I styremøtet den 11. oktober gav Rondane-Dovre nasjonalparkstyre avslag på søknad fra Vulufjell fjellstyre om oppføring av et tilbygg på naust som ligger ved Fremre Vulutjønn i Vulufjell i Rondane nasjonalpark.

Vedtaket er påklaget i brev datert 5. november 2019, journalført 18. november. Sekreariatet ble gjort kjent med klagen i epost 12. november 2019.

Hjemmelsgrunnlag

En klage skal alltid sendes det forvaltningsorganet som har fattet vedtaket. I henhold til forvaltningsloven § 33 skal underinstansen forberede klagen. Nasjonalparkstyret skal foreta klageforberedelse og kan endre eller oppheve vedtaket som er påklaget dersom de finner klagen begrunnet.

Dersom vedtaket det klages på opprettholdes, sendes klagen over til Miljødirektoratet som er klageinstans, jf. forvaltningsloven § 33, 4.ledd.

Når det gjelder hjemmelsgrunnlag i verneforskrift, retningslinjer i forvaltningsplan og vurdering i forhold til naturmangfoldloven så vises det til nasjonalparkstyrets vedtak av 11.oktober 2019.

Vurdering

Klagevilkår

Vedtaket som det klages over ble oversendt part i saken den 17.oktober 2019 og vedtaket ble påklaget av Vulufjell fjellstyre i brev datert 5. november 2019. Sekretariatet fikk oversendt klagen pr epost den 12.november, og klagen ble journalført den 18.november 2019. Etter dette vurderes klagen å være levert rettidig og av en som er part i saken. Klagen vurderes etter dette å oppfylle forvaltningslovens klagevilkår, jf §§ 28-32.

Klagens innhold

Klager anfører følgende punkter i sin klage:

1. Båt som skal ligge ute i høyfjellet vil bli utsatt for stor slitasje uansett materialvalg
2. En plastbåt liggende ute er unødvendig forurensning i nasjonalparken (plasten vil smuldre opp og kunne bli en kilde til mikroplast i miljøet)
3. Tilbygget som er omsøkt en oppbevaringsplass for båt og medfører ingen økt overnatting
4. Tiltaket innordner seg eksisterende bygningsmiljø og vil ikke ruve i landskapet
5. Et tilbygg er en bedre løsning estetisk enn at en plastbåt ligger ute og ruver.
6. Viktig å ta vare på den gamle og lokale bruken av fjellet, å bruke argumentet «økt bruk» av fjellet (Les: turisme) skaper liten forståelse for vernet lokalt
7. Naustet hadde 2 båtplasser frem til 2010 da den ene båtplassen ble gjort om til nødvendig oppholdsrom for fjellstyrets oppsynspersonell. Klager (fjellstyret) mener de har tatt på seg et særlig ansvar ved at det er grunneierlaget sin båt som har mistet sin mulighet til å bli beskyttet mot vær og vind.
8. Kan ikke se at saken skaper presedens
9. Klager mener tiltaket har hjemmel i verneforskriften for Rondane nasjonalpark § 3 punkt 1.3 bokstav b.

Klager viser videre til Oppland fylkeskommune sin uttale i saken. Klagen i sin helhet er vedlagt.

Sekretariatets vurderinger av klagers anførsler

Behov, hjemmelsgrunnlag, presedens og påvirkning av landskap og natur

En oppbevaringsplass for båt kan være både praktisk og hensiktsmessig for brukerne og også bidra til bedre beskyttelse av båten. Sekretariatet er ikke uenig i at en båt som ligger ute i høyfjellet blir utsatt for slitasje, men dagens båter er i større grad enn tidligere laget av materialer som bedre tåler å være utsatt for vær og vind. I vurderingen knyttet til avslaget som ble gitt er det lagt vekt på at utvidelsen av det eksisterende naustet er omsøkt i et område hvor ny bygningsmasse skal vurderes strengt etter retningslinjene gitt i forvaltningsplanen.

Desto strengere vernekategori et verneområde har, jo mindre påvirkning av verneverdiene aksepteres. Faste installasjoner av ulik art vil kunne bidra til å begrense opplevelsen av urørthet. Bestemmelsen i § 3 punkt 1.1 i verneforskriften for Rondane nasjonalpark oppstiller et forbud mot inngrep av enhver art. Som det ble pekt på i saksvurderingen i forbindelse med behandling av søknaden er det hjemmel i verneforskriften for Rondane nasjonalpark til å gi tillatelse til tilbygg og ombygninger (jf. § 3 punkt 1.3 bokstav b). Dette er en kanbestemmelse og ikke et direkte unntak i forskriften. I foreliggende sak er det hensynene til både urørthet og villreinens bruk av området som har blitt avveid mot behovet for oppbevaringsplass for båt, og hensynene til verneverdiene har veid tyngst.

Når det gjelder presedens har en ikke vurdert formålet med det å ha båt (allmennyttig eller privat formål) – men *behovet* for at båter må ha beskyttelse i form av et naust for å kunne brukes til fiske. Gitt dette er det vurdert at det vil være svært sannsynlig at andre vil søke om tilsvarende tiltak i fremtiden.

Påvirkning av landskap har ble også vurdert i behandlingen av søknaden om tilbygg. Eksisterende naust ligger i åpent landskap i nasjonalparken. Det omsøkte tiltaket var en utvidelse av eksisterende naust med 12 m², og vil medføre et naust på totalt 55 m². Det kan selvsagt være ulike oppfatninger om hva som vil ruve mest av et naust på den størrelsen med 2 båtslipp kontra åpent opplag av båt ved siden av det eksisterende naustet. Vurderingen som er gjort viser til at et åpent opplag av en båt vurderes fra nasjonalparkstyrets side å være et mindre inngrep i landskapet og gi en mindre påvirkning, enn tiltaket som var omsøkt.

Også i tidligere saker har nasjonalparkstyret vært restriktive med å tillate nye byggetiltak i området rundt Vulutjønn. Det ble i sak 2017/2088 avslått søknad om nybygg i form av uthus til ved og sanitærfunksjon på 12 m², men tillatt et mindre tilbygg på 2 m² (vedtak datert 29. september 2017, Korstadbu). I vedtaket ble det sagt at *«dersom det ikke er praktisk mulig med tilbygg kan utedoen plasseres som frittstående bygg bak hytta, slik at den bli minst mulig synlig fra vannet»* Denne saken dreide seg om et nybygg og vurderingen som er ble gjort var etter dispensasjonshjemmelen i § 48. Det ble videre tillatt et mindre tiltak for å løse sanitærfordringer – som nasjonalparkstyret vurderte å være et behov som måtte dekkes og som også var i tråd med forvaltningsplanens retningslinjer.

Bygningsmiljø

Nasjonlaparkstyret har ikke vurdert hvordan det omsøkte tilbygget tilpasser seg det eksisterende bygningsmiljøet, og dette er heller ikke en del av vurderingen eller begrunnelsen knyttet til avslaget. Men vi registrerer at Oppland fylkeskommune i sin uttale skriver: *«Oppland fylkeskommune ikke vil motsette seg at det oppføres et tilbygg til eksisterende naust ved Fremre Vulutjønn under forutsetning av at tilbygget underordner seg eksisterende bygning med et tak som legger seg innunder eksisterende tak slik oversendt tegning viser. En slik utforming vil være mindre ruvende enn om taket forlenges, og vil også være en enklere teknisk løsning enn å forlenge eksisterende tak. Det bør også vurderes om taket bør kan ha bordkledning istedenfor torvtak slik at det blir en enklere konstruksjon»*

Når det gjelder utforming av byggetiltak tilsier forvaltningsplanen at en skal samrå seg med kulturvernmyndighetene. I de saker nasjonalparkstyret gir tillatelse eller dispensasjon til oppføring av tilbygg/ombygninger ev. nybygg i landskapsvernområder, følger vi som hovedregel kulturvernmyndighetenes anbefalinger.

Forurensningsfare

Når det gjelder klagers anførsel om forurensningsfare er sekretariatet ikke kjent med at det p.t er gitt noen forbud mot bruk av båter av plast/kompositt med bakgrunn i faren for forurensning under bruk. I denne forbindelse vises det til Miljødirektoratets hjemmeside (miljodirektoratet.no) der foruresning knyttet til fritidsbåter er omtalt som følger:

«Kasserte fritidsbåter kan inneholde deler som kan skade miljøet, i tillegg kan det være farlige stoffer i båten, for eksempel fra bunnstoff i skrog. De fleste fritidsbåter i Norge er laget av komposittmaterialer. Dumping av slike båter i havet vil føre til nedbrytning som over tid fører til mikroplast i havet. Ved å samle inn og behandle båter som skal kasseres, hindrer vi at mennesker og natur eksponeres for farlige miljøgifter og mikroplast fra båter som hensettes.»

Faren for forurensning av mikroplast synes her å være knyttet til kasserte båter som hensettes i naturen eller dumping av båter i havet som vil kunne føre til nedbrytning over tid og kan gi en eksponering av farlige miljøgifter og mikroplast. Men å velge å bruke produkter og materialer som gir minst fare for forurensning vil selvsagt være positivt.

Økt ferdsel

Klager anfører følgende:» *Når auka ferdsel les: turisme, blir brukt som eit argument mot å halde denne bruken i hevd, skapar det liten forståing lokalt»*

Om forstyrrelser skyldes de bruksberettigede, de lokale, fritidsbolig brukere eller andre turister, er ikke avgjørende for villreinen. Sekretariatet vurderer at et vedtak om avslag på et tilbygg ikke begrenser den lokale, gamle og tradisjonelle bruken av fjellet. Som møteprotokollen viser var det medlemmer i styret som mente at områdets viktighet for villreinsens bruk bør vektlegges når det gjelder tilretteleggingstiltak for ferdsel (jf. møteprotokoll 11.oktober 2019).

En del av verneformålet for Rondane sier følgende: *«Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging»*. Som et styremedlem påpekte under behandling av saken (jf.

møteprotokoll 11.oktober 2019) var det ikke slik at styret i sitt vedtak la begrensinger på det å ha en båt liggende i åpent opplag ved Fremre Vulutjønn og at fjellstyre således ikke er hindret fra tilrettelegge for økt fiske slik de ønsker.

Konflikten mellom friluftsliv og ferdsel er godt dokumentert i Rondane. Vulufjell er et område som utgjør kjerneområdet for simlene, og brukes både sommer, høst og vinter. Det er derfor sårbart i forhold til økt ferdsel uansett årstid. Sammen med Dovrefjellaksen sør til og med Grimsdalen peker Vulufjellområder seg ut som de to sentrale leveområde for villreinen i Rondane. GPS-prosjektet Villrein og ferdsel i Rondane 2009-2014 viser villreinens bruk og også hvordan menneskelig ferdsel medfører arealinskrekninger for reinen. Som Villreinnemnda peker på kan en ikke se bort fra at den arealunnvikelsen knyttet til nærområdet rundt Vulutjønn som reinen utviser kan ha sin årsak i ferdselen som skjer i tilknytning til dette området.

I regional plan for Rondane og Sølknletten s.69 står det: *«Det bør legges til rette for gode muligheter for friluftsliv og natur- og kulturbaserte aktiviteter og opplevelser utenfor nasjonalt villreinområde for å styre aktiviteter bort fra mer sårbare områder. Innenfor nasjonalt villreinområde bør det legges særskilt vekt på å vurdere tiltak og aktiviteter i forhold til villreinens områdebruk og sårbarhet til ulike tider av året».* Det står videre at kunnskap om områdebruken legges til grunn i vurderingene (s. 71)

Oppland fylkeskommune skriver i sin uttale: *«Nye tiltak innenfor området er i utgangspunktet ikke ønskelig fordi det vil gi økt ferdsel, men i dette tilfellet vurderer Oppland fylkeskommune at Fjellstyrets ønske å legge til rette for økt fiske i Fremre Vulutjønn er et allmennyttig formål.»* Nasjonalparkstyret har vurdert at å tilrettelegge for økt fiske som et allmennyttig formål ikke er avhengig av at det bygges en oppbevaringsplass for båt.

Tidligere omdisponering av naustet

I 2010 søkte Vulufjell fjellstyre om å få omgjøre deler av naustet til oppsynsrom på permanent basis. Før det hadde Vulufjell fjellstyre en tillatelse til midlertidig å benytte det ene naustet som oppsynsrom og hadde hatt dette siden 2003. At en båtplass gikk ut av bruk ved den omdisponeringen som ble omsøkt var sannsynligvis et resultat at avveininger fjellstyret gjorde den gang. En slik omdisponering kom etter lang tid der fjellstyret i utgangspunktet ønsket å få satt opp en ny oppsynsbu – noe som daværende forvaltningsmyndighet for nasjonalparken avsto. Slik klagen er fremsatt gis det inntrykk av at Vulufjell fjellstyre ved sin omdisponering av naustet i 2010 medførte at grunneierlaget (merknad: Østkjølen grunneierlag) mistet naustplassen for sin båt. Videre at fjellstyret nå opplever å ha et ansvar overfor grunneierlaget slik at de får oppbevaringsplass for en egen båt. Det kan på bakgrunn av dette synes som om saken delvis dreier seg om privatrettslige forhold, som sekretariatet vurderer å ikke være relevant i vurderingen knyttet til den forberedende klagebehandlingen.

Konklusjon

Sekretariatet vurderer at klagen ikke bringer frem nye momenter som ikke var kjent under behandlingen av søknaden. Det tilrås etter en vurdering og gjennomgang av klagers anførsler at nasjonalparkstyret opprettholder sitt vedtak av 11.oktober 2019 om avslag, og at klagen sendes over til Miljødirektoratet til endelig klagebehandling.

Vulufjell Fjellstyre
Botten Hansengt. 9
2670 Otta

Dalseg 5.november 2019

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Torgarden
7485 Trondheim

**Klage på vedtak – avslag på tilbygg til naust ved Fremre Vulutjønn.
Arkivsaksnummer: 2019/15844-6.**

Fjellstyret ønsker å byggje naust for båt som ligg ute. Båten, uavhengig av materialvalet blir utsett for stor slitasje av å liggje ute heile året i høgfjellet. I dette tilfellet ein plastbåt, vil overflata smuldre opp og vere ei kjelde til mikroplast i miljøet. Særleg i nasjonalparken er dette ei unødvendig forureiningskjelde.

Tilbygget er ein rein oppbevaringsplass for båten og fører ikkje til auka overnattingsplass for folk og vil ikkje føre til auka ferdsel i området.

Tiltaket innordnar seg eksisterande bygningsmiljø og vil ikkje ruve i landskapet.

Estetisk meiner vi og at dette er ei betre løysing enn at ein plastbåt ligg og ruvar.

Rondane nasjonalpark er den fyrste nasjonalparken i Noreg. Fjellet og den tradisjonelle bruken av fjellet som ein ressurs å hauste av, står sterkt i Vulufjell. Vi meiner det er viktig å ta vare på gamal bruk av fjellet. Dei lokale bruksberettiga har hatt eit positivt syn på nasjonalparken og vore gode ambassadørar for villreinen. Når auka ferdsel les: turisme, blir brukt som eit argument mot å halde denne bruken i hevd, skapar det liten forståing lokalt.

Som eit svært spesielt moment – og som gjer denne saka spesiell, er at denne båten hadde naust fram til 2010. Da vart båt-plassen gjort om til nødvendig opphaldsrom for oppsynspersonell. Ein har tatt på seg eit særleg ansvar ved at det er grunneigarlaget sin båt som har mista sitt vern mot ver og vind.

Vi kan ikkje sjå at denne saka skapar presedens.

Viser forøvrig til uttale frå Oppland fylkeskommune som ligg ved saksutgreiinga. Dei har stilt seg positive til tilbygget.

Ei omgjerding av vedtaket har heimel i §3 punkt 1.3 bokstav b i Forskriften for vern av Rondane nasjonalpark.

Hilsen Vulufjell Fjellstyre

Arkivsaksnummer: 2019/5941-16

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 26.11.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	45/2019	13.12.2019

Dørålen LVO - Forberedende klagebehandling - Klage på vedtak om tillatelse og avslag på oppføring av tilbygg gbnr. 172/3 Follidal kommune - Ingar og Solveig Elgevasslien

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyret har i styremøte den 13.desember 2019 gjort følgende vedtak i forbindelse med forberedende klagebehandling:

Det vises til klage fra Ingar og Solveig Elgevasslien datert 13.september 2018, jf også brev datert 30.november 2018 med utfyllende opplysninger.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre kan ikke se at klagen frembringer nye momenter som ikke var kjent på vedtakstidspunktet og som tilsier en endring av vårt vedtak, jf saksvurderingen. Klagen med øvrige saksdokumenter oversendes Miljødirektoratet for endelig klagebehandling, jf. forvaltningsloven § 33.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Vedtak i arbeidsutvalget epost møte 12.juli 2018
- Søknad om tilbygg på bu ved Elgevatnet datert 4.april 2018, mottatt fra kommunen 10.april 2018
- Klage fra Ingar og Solveig Elgevasslien datert 13.september 2018 (vedlagt)
- Brev med utfyllende begrunnelse for klagen datert 30.november 2018 (vedlagt)
- Vedtak om avvisning av klage datert 8.mars 2019
- Klageavgjørelse i Miljødirektoratet datert 23.september 2019 (vedlagt)
- Epost sendt til Ingar og Solveig Elgevasslien datert 26.september 2019
- Brev med vedlagt epost sendt 26.oktober 2019

Saksopplysninger

Under gis en kort saksoversikt, ettersom saken har pågått over noe tid.

Sakshistorikk

Ingar og Solveig Elgevasslien søkte i april.2018 om tillatelse til tilbygg på fiskebu som ligger ved Elgevatnet i Folldal kommune i Dørålen landskapsvernområde. Arbeidsutvalget gav den 12. juli 2018 avslag påomsøkt tilbygg på 16,6 m² , men gav tillatelse til et mindre tilbygg på 6 m² som skulle dekke behov for toalett og vedlagring.

Søker sendte den 13.september 2018 epost hvor vedtaket ble påklaget og at begrunnelse ville komme om få dager.

Begrunnelse/supplerende opplysninger i tilknytning til klagen er datert 30.november. På bakgrunn av dette behandlet nasjonalparkstyret klagen og gjorde vedtak om å avvise klagen da en vurderte at klagefristen på 3 uker ikke var overholdt. Dette avvisningsvedtaket ble påklaget og etter forberedene klagebehandling oversendt Miljødirektoratet for endelig klagebehandling.

I vedtak datert 23.september 2019 opphever Miljødirektoratet nasjonalparkstyret sitt vedtak om å avvise klagen og sender klagen tilbake for ny behandling. Begrunnelsen er at det i epost den 13.september fremkommer at det klages på vedtaket og at denne klageerklæringen er tilstrekkelig for å si at kravet til innhold er oppfylt. Miljødirektoratet viser videre til at konsekvensen av en erklæring om klage inneholder feil eller mangler i første omgang er at forvaltningsorganet skal sette en frist for retting eller utfylling – ikke at klagen avvises. I henhold til forvaltningens veiledningsplikt bør det opplys om hva klager må gjøre for at klagen skal tilfredsstillere kravene i § 32 første ledd i forvaltningsloven.

Etter dette vurderes klagen å være levert rettidig og av en som er part i saken. Klagen vurderes etter dette å oppfylle forvaltningslovens klagevilkår, jf §§ 28-32.

Klagens innhold

Klagen oversendt i epost den 13.september 2018 har følgende ordlyd:» *Solveig og Ingar Elgevasslien påklager med dette Folldal kommunes delegerte «vedtak» i sak 133/18 datert 23.8.18, og RDNs vedtak i arbeidsutvalget sak nr. 9/18. RDNs vedtak ble gjort den 12.7.18, men ikke meddelt oss. Vi ble først kjent med vedtaket etter at vi etterlyste dette hos Folldal kommune. Utfyllende innhold i klagen sender vi om få dager.»*

Brev med utfyllende opplysninger til klagen er datert 30. november 2018 (er stilet både til Folldal kommune og Rondane-Dovre nasjonalparkstyre). Følgende anførsler er knyttet til klagen på vedtaket til arbeidsutvalget i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre:

«Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har:

1. Svært god evne til å ramse opp verne- og planbestemmelser
2. Manglende innsikt i bygningskultur og estetisk utforming
3. Manglende innsikt i praktisk utforming av bygning
4. Manglende beskrivelse av hvordan dette tiltaket helt konkret vil virke inn på landskapets art og karakter
5. Udokumentert påstand om presedens

6. *Manglende evne eller vilje til å se at det faktisk bor mennesker i bygde-Norge og at de ønsker å skaffe seg et nærings- og livsgrunnlag av utmarka*
7. *God vilje til å finne holdepunkter i verneforskrifter og forvaltningsplan som kan underbygge saksbehandlers syn*
8. *Lav innsikt i den historiske bruken av området rundt Elgevatnet*
9. *Enøyd vurdering etter vernebestemmelsene og manglende samfunnsmessig perspektiv*
10. *Viser til at det kun er en utvidelse på 28 % i forhold til det total bebygde arealet.*
11. *Tillatt tilbygg er lite estetisk og vil føre til luktproblematikk fra utedo»*

Vurdering

Klagens anførsler er slik sekretariatet vurderer det i hovedsak knyttet opp til bygningskultur og estetisk utforming og manglende innsikt i historisk bruk av området rundt Elgevatnet. Klager er uenig i at omsøkt tilbygg på 16,6 m² vil virke inn på landskapets art og karakter helt konkret, og videre uenig i at saken gir presedens.

Når det gjelder størrelsen på utvidelsen peker klager på at utvidelsen utgjør 28 % om en tar med det totale bebygde arealet legges til grunn og samtidig trekker fra arealet til eksisterende utedo som planlegges revet.

Enkelte av anførselene som settes frem er vurdert å ligge utenfor det som er relevant å vurdere i denne konkrete saken.

Sekretariatets kommentarer/vurderinger til klagen og anførselene

Rammer for forvaltningsmyndigheten og presedens

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Dørålen landskapsvernområde (LVO). Verneforskriften for Dørålen LVO, sammen med retningslinjene i forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondane, setter rammer for hvordan forvaltningsmyndigheten skal behandle søknader om tiltak, eventuelt aktiviteter i landskapsvernområdet. Også tidligere praksis innenfor de de store verneområdene i Rondane vektlegges ved behandling av søknader i verneområdene.

Forvaltningsplanen viser til at ved søknader om byggetiltak skal en samrå seg med kultruminnemyndigheten. Det ble i denne saken gjort en henvendelse til Fylkeskommunen i Hedmark. Tilbakemeldingen var at de først ønsket å bli involvert etter at saken var behandlet i nasjonalparkstyret – i forbindelse med den kommunale plan- og bygningslovsbehandlingen.

Sekretariatet er for øvrig ikke enig i at presendesvurderingen er «tatt ut av løse lufta», og viser til at det er sett hen til retningslinjer for vurdering av presedens etter naturmangfoldlovens § 48 fra Klima- og miljødepartementet datert 2.3.2015. Selv om verneforskriften åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til tilbygg, er presendesvurderinger knyttet til utforming, størrelse og behovet av tilbygg/ombygninger/nybygg også relevant der verneforskriften åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse. Når det gjelder villrein er det pekt på at bygningsmessige utvidelser kan skape presedens for også i andre verneområder i Rondane

hvor villreinen har viktige funksjonsområder. Dette vil gi øvrige søkere en berettiget forventning om tillatelse til utvidelser av sin bygningsmasse også i andre sårbare områder.

Del av næringsdrifta på gården

Klager opplyser i klagen at fisket i Elgevatnet er av stor betydning for familieøkonomi og trivsel og at omsøkt tiltak og bygninger ved Elgevatnet er en del av næringsdrifta på eiendommen og derfor mer å sammenligne med sæterfjøs enn med fritidshus. I søknaden ble det opplyst at bruken av bua var som kvilebu i forbindelse med beitetilsyn og vedhogst, i tillegg til fiskebu. Sekretariatet har forsøkt å få kontakt med klager for få ytterligere informasjon om fisket er av næringsmessig betydning (epost datert 26. september 2019 og brev sendt i vanlig post 25.oktober 2019) uten å få tilbakemelding innen oppgitt frist. I kontakt med Folladalkommune bekreftet kommunen at det var godt fiske i Elgevatnet, men at de ikke hadde kjennskap til om dette ga næringsinntekt for rettighetshaverne.

Det er derfor noe uklart for sekretariatet hvorvidt fiskebua ved Elgevatnet er en del av næringsgrunnlaget på gården – utover sin funksjon som kvile- og rastebu ved beitetilsyn og vedhogst, samt fiske som bidrar i familieøkonomien.

Størrelsen på utvidelsen og påvirkning av landskapets art og karakter

Sammenlignet med Frydalen og Grimsdalen LVO er Dørålen LVO et område hvor verneformålet omfatter naturlandskapet og ivaretagelse av viktige arealer for villreinen. Kulturlandskapet med seterbebyggelse og setervoller er ikke en del av formålet slik som det er i de to andre landskapsvernområdene Dette har vært utgangspunktet for vurderingene gjort i saken, både når det gjelder ivaretagelse av landskapets art og karakter og presedensvurderinger. Naturlandskapet er vurdert å tåle mindre av tiltak som bygninger, tilbygg og andre faste installasjoner sammenlignet med landskapsvernområder der kulturlandskapet er en del av verneformålet. Dette er vurdert ig lagt til grunn i behandlingen av søknaden, jf. vurderinger i saken som førte frem til vedtak i epostmøte den 12.juli 2018.

Hva gjelder utvidelsen av fiskebua har sekretariatet tatt utgangspunkt i størrelsen på fiskebua som var oppgitt i søknaden for å komme frem til at utvidelsen utgjør 46 % av bua sin størrelse. Det totale bruksarealet av alle bygningene som ligger i parsellen er ikke utgangspunktet. Dette ut fra forvaltningsplanens retningslinjer der det står «*Tilbygget må være vesentlig mindre enn eksisterende grunnflate, svært små buer bør ikke påbygges*» (s. 42)

I seterområder/kulturlandskapsområder sier retningslinjene i forvaltningsplanen videre at arealet på nytt tilbygg ikke skal utgjøre mer enn 30% av arealet til bygningen på vernetidspunktet. i Grimsdalen og Frydalen LVO er tilsvarende sagt om hytterområder/fritidshus. Praksis har vært at denne 30 % utvidelsen har vært praktisert strengt (jf. følgende saker 2019/10387, 2019/5107, 2019/3017.) i disse områdene hvor kulturlandskapet er en del av verneformålet. Det vil være uheldig å endre denne praksisen ved å tillate større utvidelser i et landskapsvernområde der naturmiljøet og landskapets art og ikke kulturmiljøet er formålet med vernet. Vurdering av beliggenhet/eksponering og størrelse/lengde i landskapet er vurdert i forbindelse med vedtaket av 12.juli 2018.

Arbeidsutvalget i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har gitt tillatelse til oppføring av et tilbygg på 6 m² for å dekke behov for toalett og vedlagring. Vedtaket setter vilkår om utforming av

tilbygget, herunder vindu. Hva gjelder høyder, materialvalg, og fargebruk er vilkårene i henhold til søknad. Dør er ikke nevnt, da det ble vurdert at hensikstmessig plassering av den best løses av tiltakshaver. Klager anfører at et slikt tilbygg som det er gitt tillatelse til vil ikke oppføres da det ut fra klagers vurdering er lite estetisk. Det blir også trukket frem at når toalettfunksjon blir så nærme oppholdsrom vil dette medføre luktproblematikk.

Med hensyn til luktproblematikk vises det til at sekretariatet i vurderingen har lagt til grunn at en frittliggende utedo/vedbu på 6 m² kan være et alternativ til tilbygg i samme størrelse. Da vernebestemmelsene ikke gir anledning til å gi tillatelse til et tiltak som nybygg, må dette behandles som en dispensasjonsak i medhold av naturmangfoldloven § 48. I de andre landskapsverneområdene har det tidligere vært gitt tillatelse til riving og oppføring av ny utedo/vedlagringsplass som frittliggende bygning (jf. for eksempel sak 2018/2980 i Frydalen LVO). Dette blant annet med bakgrunn forvaltningsplanens retningslinjer som omtaler ved og utedo som konkrete behov. Luktproblematikk i forhold til utedo i et tilbygg kontra i frittliggende bygning har vært en del av vurderinga der frittliggende bygning har blitt tillatt.

Historisk bruk av områdene

Klager viser til at bruken av områdene rundt Elgevatnet har vært langt større enn i dag, Det vises til jakt, snarefangst, måssåtaking, lauving og annen høsting, og at klager gjennom hele verneprosessen har forsøkt fortelle at dette ikke er villmark, men et kulturlandskap.

Sekretariatet viser i denne forbindelse til at det i Kgl Res for de store verneområdene i Rondane står det følgende om Dørålen LVO:

«Fylkesmannen i Hedmark fremhever at Dørålen landskapsvernområde ligger som en kile fra Ost inn mot det sentrale høyfjellsmassivet i Rondane. Atnas elvedal utgjør sammen med Elgevatnets nedbørfelt de sentrale landskapselementene i landskapsvernområdet Dørålen utgjør etter fylkesmannens oppfatning en naturlig del av det helhetlige og sammenhengende høyfjellsøkosystemet i Rondane. Det er et viktig bruksområde for villreinen og har betydelige verdier knyttet til landskap og fauna for øvrig. De store naturverdiene var bakgrunnen for at fylkesmannen tidligere i planprosessen vurderte å innlemme en vesentlig større del av Dørålen i forslaget til nasjonalparkutvidelse. Som ett av flere alternativer ble dette forslaget drøftet i den lokale referansegruppa. Fylkesmannen har derfor stor forståelse for anmodningen fra Naturvernforbundet og NOF om å utvide nasjonalparken til å omfatte Atnas elvekløft/Dørålen. Av hensyn til bilveien inn til Døråletrene, og brukerinteressene knyttet til Elgevatnetområdet, valgte imidlertid fylkesmannen å foreslå verneformen landskapsvernområde. Etter fylkesmannens oppfatning utgjør derfor nasjonalpark alternativet til landskapsvernområde for å sikre de store naturverdiene i Dørålen på lang sikt, og det frarådes en løsning der bruk av naturvernloven for Dørålen ikke inngår. Fylkesmannen vil også bemerke at en av de viktigste utfordringene med tanke på sikring av naturverdiene i Dørålen er å kunne styre menneskelig ferdsel, noe verne etter naturvernloven vil gi god mulighet for regulering av»

Både den gang Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Miljøverndepartementet sluttet seg til anbefalingen om å opprette et landskapsvernområde knyttet til Dørålen.

Avslutningsvis vil sekretariatet bemerke at det ikke er uvanlig at et naust brukes til oppbevaring av fiskeutstyr i tillegg til båt og ev- utstyr til båten. Det er ikke ment som

spekulasjoner men peker på at det er en bygning på parsellen som kan dekke deler av det omsøktet behovet knyttet til det åpne, overbygde arealet.

Konklusjon

Med bakgrunn i vurderinger overfor knyttet til klagers anførseler, kan sekretariatet ikke se at klagen frembringer nye momenter eller momenter som ikke var kjent på vedtakstidspunktet. Sekretariatet tilrår på bakgrunn av dette at nasjonalparkstyret opprettholder vedtak datert 12.juli 2019 og at klagen sendes over til Miljødirektoratet for endelig klagebehandling.

Solveig og Ingar Elgevasslien
Elgevasslien 185
2580 FOLLDAL

23.09.2019

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2019/9882

Saksbehandler:
Hallvard Surlien

Avgjørelse i klagesak – Vedtak om avvisning av klage - Dørålen Landskapsvernområde

Miljødirektoratet opphever Nasjonalparkstyrets vedtak. Klager gis medhold.

Vi viser til klage 19.04.19 fra Ingvar I. Eliassen og Solveig R. Eliassen på Rondane-Dovre nasjonalparkstyres vedtak om avvisning av klage 08.03.19 (vedtaket ble oversendt klagerne 26.03.19). Klagesaken ble oversendt til Miljødirektoratet fra Nasjonalparkstyret i brev 08.08.19.

Sakens bakgrunn

Ingvar og Solveig Elglevasslien søkte 10.04.18 om riving av eksisterende utedo og oppføring av tilbygg på sin fiskebu i Dørålen landskapsvernområde. Søknaden ble avslått 12.07.18. Vedtaket ble sendt i e-post til søker 21.08.18.

Klagerne sendte deretter e-post til Nasjonalparkstyret 13.09.18, med følgende ordlyd:
Solveig og Ingar Elgevasslien påklager med dette Folldal kommunes delegerte «vedtak» i sak 133/18 datert 23.8.18, og RDNs vedtak i arbeidsutvalget sak nr. 9/18. RDNs vedtak ble gjort den 12.7.18, men ikke meddelt oss. Vi ble først kjent med vedtaket etter at vi etterlyste dette hos Folldal kommune. Utfyllende innhold i klagen sender vi om få dager.

Nasjonalparkstyret svarte på denne e-posten og opplyste om klagefristen på tre uker og at fristen løper fra det tidspunktet klager ble gjort kjent med vedtaket. Klagerne ettersendte utfyllende innhold i klagen på e-post 30.11.18.

Nasjonalparkstyret har så i brev 08.03.19 fattet vedtak om å avvise klagen, fordi den ble levert for sent, jf. klagefristen i forvaltningslovens § 29. Nasjonalparkstyret fant at det heller ikke var grunnlag for oppfrisking etter § 31.

Nasjonalparkstyret mener e-posten 13.09.18 kan regnes som et "varsel om klage", men ikke en grunnlagt klage som kan tas til behandling. Dette begrunnes med at det ikke gis noen beskrivelse av den endring som ønskes i vedtaket det klages over, heller ikke de grunner klagen støtter seg til. Nasjonalparkstyret mener derfor det er e-posten 30.11.18 som må regnes som klage på vedtaket. Styret mener da klagefristen var overskredet, ettersom det på dette tidspunktet var mer enn tre uker siden klagerne hadde blitt gjort kjent med vedtaket.

Nasjonalparkstyret mener videre det ikke er grunnlag for oppreising etter § 31. Dette begrunnes med det ikke fremkommer at alvorlig sykdom eller ulykke er årsaken til at klagen ble fremsatt først 30. november. I tillegg mener nasjonalparkstyret at arbeidsutvalgets vedtak var i tråd med forvaltningspraksis på området og de retningslinjer forvaltningsplanen gir for denne type saker. Det

vises blant annet til en tidligere sak knyttet til et tilbygg på en seter i Frydalen landskapsvernområde, der klageinstansen nylig opprettholdt nasjonalparkstyrets vedtak som var gjort i medhold av verneforskrift, retningslinjer i forvaltningsplan og lokal byggeskikk. Klagen vurderes dermed ikke å være av prinsipiell karakter. Det foreligger dermed ikke "særlige grunner" for å behandle klagen.

Klagernes anførsler

Klagerne mener det er feil at deres klage på det opprinnelige vedtaket ikke ble levert rettidig og anerkjenner ikke "klagefristen" nasjonalparkstyret har oppgitt. Det vises også til at nasjonalparkstyret gjør en saksbehandling som om klagen blir behandlet.

Klagerne mener videre at det er urimelig å påberope å avvise klagen når staten bruker "til sammen 8 måneder på saken". Det vises til at klagerne også har "høyt arbeidspress", på grunn av slåttetid, sanking og sortering av sau som må skje før vinteren setter inn. Klagen ble derfor levert innen fristen og begrunnelsen senere.

Nasjonalparkstyrets vurdering

Nasjonalparkstyret kan ikke se at klagen kommer med noen vesentlig nye momenter som ikke var kjent og vurdert på vedtakstidspunktet, som gjør at vedtaket om avvisning bør endres.

Klagernes anførsler er behandlet mer inngående av nasjonalparkforvalter i saksfremlegget til nasjonalparkstyrets behandling av klagen. Nasjonalparkforvalter mener det fremkommer i nasjonalparkstyrets vurdering av saken den 08.03.19 at klagen ikke er levert rettidig. Forvalteren mener klagefristen heller ikke er oppfylt om man legger til grunn at søker først ble gjort kjent med vedtaket 13. september. Dette fordi det ikke innenfor klagefristen forelå en begrunnet klage som kunne realitetsbehandles.

Nasjonalparkforvalteren er ikke kjent med at "varsel om klage" er et begrep innenfor forvaltningsjussen, men har vurdert at e-posten fra klagerne den 13. september var nettopp dette.

Når det gjelder forvaltningslovens § 31 mener nasjonalparkforvalteren det ikke foreligger "særlige grunner" til å gi oppreisning. Denne vurderingen er blant annet knyttet opp til klagens innhold. Klagen mener det at klagerne hadde et høyt arbeidspress etter at de hadde gjort seg kjent med vedtaket er en ny opplysning i saken, men at dette ikke omfattes av "særlige grunner".

Nasjonalparkforvalter mener det ikke er gjort noen bevisst uthaling av saken, slik klagerne fremholder. Det vises til at klagen først kunne behandles etter 30. november da grunnlagt klage ble mottatt og at dette ble gjort ved første styremøte i 2019, altså 8. mars.

Lovgrunnlag

Fristen for å klage på forvaltningsvedtak fremgår av forvaltningsloven § 29 første ledd, og er "3 uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet frem til vedkommende part. Skjer underretningen ved offentlig kunngjøring, begynner klagefristen å løpe fra den dag vedtaket første gang ble kunngjort."

Reglene for klagens form og innhold er gitt i forvaltningsloven § 32. Særlig relevant her er bestemmelsens første ledd bokstav d) som sier at erklæring om klage skal "nevne den endring som ønskes i det vedtak det klages over". Det følger videre av § 32 annet ledd at "erklæringene bør også nevne de grunner klagen støtter seg til".

Paragraf 32 tredje ledd slår også fast at "inneholder en erklæring om klage feil eller mangler, setter forvaltningsorganet en kort frist for rettelse eller utfylling".

Når det gjelder oppreisning av klagefrist er dette regulert i § 31. Bestemmelsen sier at klagen kan tas under behandling selv om klagefristen er oversittet dersom:

a) *parten eller hans fullmektig ikke kan lastes for å ha oversett fristen eller for å ha drøyd med klage etterpå, eller*

b) *det av særlige grunner er rimelig at klagen blir prøvd*

Ved vurderingen av om klagen skal tas til behandling skal det jf. annet ledd "legges vekt på om endring av vedtaket kan medføre skade eller ulempe for andre".

Miljødirektoratets vurdering

Klagefristen begynner som nevnt å løpe "fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet frem til vedkommende part". Klagerne har opplyst at de ikke ble gitt underretning om vedtaket av 12. juli 2018. E-posten 13. september må likevel forstås slik at de ble gjort kjent med vedtaket da kommunen fattet sitt vedtak 23. august. Om dette ikke skulle være tilfelle er det ihvertfall på det rene at klagerne var underrettet om vedtaket 13. september.

Om klagefristen begynte å løpe 23. august eller 13. september er likevel uten praktisk betydning i saken. Det avgjørende spørsmålet er om e-posten 13. september kan regnes som en klage. Hvis dette er tilfelle er klagefristen overholdt. Hvis klagen først må regnes fremsatt 30. november er derimot fristen ikke overholdt.

E-posten 13. september er en rettmessig klage dersom den oppfyller kravene til innholdet i klageerklæring etter forvaltningsloven § 32 første ledd. Av første ledd bokstav d) følger det, som nevnt ovenfor, at erklæringen "skal" nevne "den endring som ønskes i det vedtak det klages over". Erklæringen "bør" nevne "de grunner klagen støtter seg til" jf. § 32 annet ledd.

Loven oppstiller altså ikke noe krav til å begrunne klagen og angi feil man mener vedtaket inneholder. Klageinstansen kan uansett prøve alle sider av saken og ta opp forhold som ikke er berørt av klager, jf. § 34 annet ledd.

Kravet til å nevne den endring man ønsker er på sin side et minimumskrav. Dette kan imidlertid ikke forstås særlig strengt. I juridisk teori er det fremhevet at de formelle krav som kan stilles til klagen er meget beskjedne og at det sentrale er å få frem "at man klager" jf. Eckhoff og Smith: Forvaltningsrett (1996) s. 515. Hvilken endring man ønsker vil også gjerne ligge i saken. I slike tilfeller er det antatt at det som regel ikke er grunn til å kreve retting etter tredje ledd, jf. Woxholth: Forvaltningsloven med kommentarer (1993) s. 443. Også ifølge Frihagen: Forvaltningsloven - kommentarutgave (1986) s. 684 er det tilstrekkelig å "erklære at vedtaket påklages - f.eks. hvor det er gitt avslag på en søknad, slik at det går fram at avslaget påklages i sin helhet".

I denne saken fremgår det av e-posten 13. september at vedtaket "påklages". Det fremgår altså tydelig at meningen er å klage. Nasjonalparkstyret har heller ikke forstått dette som et rent uttrykk for misnøye med det opprinnelige vedtaket. Videre må det sies å ligge i saken at den endringen klagerne ønsker er at det gis tillatelse til det omsøkte tilbygget. Det vil være noe formalistisk å kreve at dette presiseres eksplisitt. En slik lovforståelse er det ikke grunnlag for, jf. vurderingen ovenfor.

Kravet til innhold i klageerklæringen må med dette anses oppfylt. E-posten 13. september må derfor godkjennes som en klage som er levert innenfor klagefristen. Det er dermed ikke grunnlag for å avvise klagen og Nasjonalparkstyrets vedtak om avvisning må oppheves.

Miljødirektoratet vil også legge til at konsekvensen av at en erklæring om klage inneholder feil eller mangler i første omgang er at forvaltningsorganet skal sette en frist for retting eller utfylling - ikke at klagen avvises, jf. § 32. Jf. forvaltningens veiledningsplikt i § 11 bør det da opplyses om hva klager må gjøre for at klagen skal tilfredsstille kravene i § 32 første ledd. Det er ikke tilstrekkelig å bare kreve en ny klageerklæring.

Når det gjelder begrunnelse for klagen vil dette lette og påskynde klagebehandlingen. Som nevnt er det imidlertid ikke et krav for å få klagen behandlet. Det er heller ikke slik at en eventuell

begrunnelse må gis samtidig med selve klageerklæringen. Klageren må stå fritt til å supplere med nærmere begrunnelse på et senere tidspunkt, jf. Frihagen (1986) s. 687.

Vedtak

Miljødirektoratet opphever Nasjonalparkstyrets vedtak. Saken sendes tilbake for ny behandling, jf. forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Direktoratets vedtak er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Trond Flydal
seksjonsleder

Hallvard Surlien
rådgiver

Kopi:
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre   Postboks 987   2626 Lillehammer

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Fra: Elgevasslien[solelge@online.no]

Dato: 13.09.2018 20:33:35

Til: Folldal Kommune; Fylkesmannen i Oppland - postmottaket

Tittel: Varsel om klage.

Folldal kommune

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre (RDN)

Solveig og Ingar Elgevasslien påklager med dette Folldal kommunes delegerte «vedtak» i sak 133/18 datert 23.8.18, og RDNs vedtak i arbeidsutvalget sak nr. 9/18. RDNs vedtak ble gjort den 12.7.18, men ikke meddelt oss. Vi ble først kjent med vedtaket etter at vi etterlyste dette hos Folldal kommune. Utfyllende innhold i klagen sender vi om få dager.

Mh.

Solveig og Ingar Elgevasslien

Solveig og Ingar Elgevasslien
Søre Elgevasslien
Folldal

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre

Folldal kommune

Elgevasslien 30.11.2018

Riving av utedo/vedskjul og tilbygg på skogshusvære ved Elgevatnet.
Begrunnelse for klage på vedtak i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - arbeidsutvalget sak 9/18 og Folldal kommunes delegerte vedtak i sak 133/18.

Nedenstående søknad ble levert i Folldal kommune den 4.4.2018. Vedtakene, referert i overskriften på dette brevet, ble kunngjort for oss den 23.8.2018. Altså etter fire og en halv måned. Klage ble framsatt i epost fra oss til nasjonalparkstyret og Folldal kommune den 13.9.2018.

Bakgrunn.

Undertegnede er eiere av Søre Elgevasslien b.nr. 172, g.nr. 3 i Atndalen, Folldal. Til gardsbruket hører skogshusvære ved Elgevatnet. På stedet har vi naust ved vatnet (oppført ca 1930, nybygd 2000) gamlebua på 3 x 2,5 meter, oppført ca 1930, ei bu på ca 4 x 8 meter oppført 1986 og utedo/vedskjul på ca 1,5 x 3,5 meter som er eldre og flytta opp ca 1950. Anlegget brukes ved tilsyn av dyr på utmarksbeite, vedhogst i området, fiske i Elgevatnet, elg- og villreinjakt og til fritidsformål.

Utedo/vedskjul er sterkt forfallent. Det ble flytta dit i 1950-åra og er et svært enkelt skjul av bindingsverk kledd med sagbak o.l. materialer. Skrått tak i ei flate kledd med bølgeblekk. Vi planlegger derfor å erstatte dette med et tilbygg på den største bua. Den ble opprinnelig oppført som eldhus på garden Øyvang på Dalholen og flyttet til Elgevatnet i 1986. Bua består i dag av to, arealmessig omtrent like deler på til sammen 8,5 x 4,15 meter. En halvdel i bindingsverk og en i 5" laft. Vi ønsker å rive den gamle utedoen. Planen er så å bygge på eksisterende bu i lengderetningen mot nordvest. 4 x 4,15 meter i samme høyde, bredde, takvinkel, materialbruk og farge. Bindingsverk kledd med stående 5, 6 til 7" tømmermannspanel. To tradisjonelle 6-delte vinduer med midtsprosse. Bua er i dag steingrå omtrent som gråsteinen i fjella og bakken rundt og det vil den nye delen også bli beisa i. Den nye delen vil inneholde utedo og vedskjul på ca 1,5 x 4 meter som plasseres ved gavlenden i nordvest. Resterende 3,5 x 4 meter, da mellom do og gamlehytta, blir åpent mot sørvest og skal brukes til garnrensing og lagring av garn/fiskeutstyr samt noe lagring av ved og utstyr til vedhogst.

Begrunnelse for klagen.

Vårt hovedintrykk av nasjonalparkstyret (RDN) etter behandlingen av vår sak er :

- Svært god evne til å ramse opp verne- og planbestemmelser
- Manglende innsikt i bygningskultur og estetisk utforming
- Manglende innsikt i praktisk utforming av bygning
- Manglende beskrivelse av hvordan dette tiltaket helt konkret vil virke inn på landskapets art og karakter
- Udokumentert påstand om presedens

Solveig Elgevasslien
Ingar Elgevasslien
Søre Elgevasslien gard

Tlf: 97472767
Tlf: 97472777

Adresser:
Elgevasslien 185
2580 Folldal
elgevasslien@online.no

Solveig og Ingar Elgevasslien

Søre Elgevasslien

Folldal

- Manglende evne eller vilje til å se at det faktisk bor mennesker i bygde-Norge, og at de ønsker å skaffe seg et nærings- og livsgrunnlag av utmarka
- God vilje til å finne holdepunkter i verneforskrift og forvaltningsplan som kan underbygge saksbehandlers syn
- Lav innsikt i den historiske bruken av området rundt Elgevatnet
- Enøyd vurdering etter vernebestemmelsene og manglende samfunnsmessig perspektiv

Vår faglige bakgrunn for å hevde og begrunne dette:

Ingar Elgevasslien har høgskoleutdanning i natur- og miljøvern (cand.mag), har jobbet 16 år i Folldal kommune som miljøvernkonsulent og kommuneplanlegger, 10 år som saksbehandler for Sølnekletten villreinnemnd, 3 år som saksbehandler for Rondane villreinnemnd, 3 år som sekretær for Knutshø villreinutvalg og har en 10-årsperiode sittet i Rondane nord villreinutvalg. Ingar var også Folldal kommunes administrative representant og kommunens saksbehandler i alt verneplanarbeidet fra midt på 1990-tallet til Verneplan for Rondane ble fastsatt av Kongen i 2003 og videre i forvaltningsplan- og fylkesdelplanarbeidene .

Solveig Elgevasslien er høgskoleutdannet kommuneplanlegger (cand.mag) med tilleggsutdanning innen kultur- og bygningsvern. Hun har tidligere jobbet som kultursjef og er gjennom 21 år kirkeverge i Folldal med ansvar for kirker med vernestatus og dermed samarbeid med Riksantikvaren.

Vi har sammen overtatt- og restaurert det meste av garden Søre Elgevasslien gjennom 25 år. Alt vi har gjort har vært vurdert med tanke på farger, utforming og byggeskikk. 90% av eiendommen vår er verna som nasjonalpark, landskapsvernområde eller vassdragsvern. Vi er veldig glad for at vernet hindrer tiltak som kan endre landskapets art eller karakter **vesentlig** i utmarka vår og særlig i området ved Elgevatnet som er ei perle.

Vurdering etter Plan- og bygningsloven.

Bua ved Elgevatnet er matrikulert som utmarksbu under Søre Elgevasslien, altså en del av landbrukseiendommens bygningsmasse og en del av drifta og næringsgrunnlaget. I kommuneplanens areadel er området LNF-område. Det vil si at områdene er avsatt til landbruksdrift, natur og friluftsliv. Det vil igjen si at kommunen gjennom kommuneplanen har ment at tradisjonell landbruksdrift, som her betyr oppsyn, utmarkbeite med dyr, tilsyn med beitedyr, fiske, hogst, jakt m.m. skal kunne drives i disse områdene. Bygninger er nødvendige for denne driften.

Vi mener at kommunen har plikt til-, etter P.b.l, men ikke har forsvart dette næringsaspektet, eller vurdert vårt tiltak i lys av kommuneplanens intensjon om at arealene skal kunne brukes til næringsformål og til høsting av naturressursene. Vi ber om at kommunen tar dette opp i sin behandling av klagen.

Kan tiltaket endre landskapets art eller karakter?

Elgevatnet ligger innenfor areal vernet som del av verneplan for Rondane og er gitt navnet Dørålen landskapsvernområde. Dørålen LVO er vernet mot inngrep som **vesentlig** kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter. De øvrige bestemmelsene i verneforskriften skal være gitt for å bygge opp under dette. Imidlertid virker mange av bestemmelsene så rigide og detaljerte at det er vanskelig å se at de har noe med formålet med vernet å gjøre. Vi er ikke enig i at vårt tiltak er egnet til å endre landskapets art eller karakter vesentlig. Tvert imot er vår vurdering og intensjon at tiltaket vil gi bygningene ved Elgevatnet et mer helhetlig preg, og det omsøkte bygget et mer enhetlig preg, mer harmoni i byggeskikken og senke påvirkningen som bygningene samlet sett har på landskapets art og karakter.

Solveig Elgevasslien
Ingar Elgevasslien
Søre Elgevasslien gard

Tlf: 97472767
Tlf: 97472777

Adresser:
Elgevasslien 185
2580 Folldal
elgevasslien@online.no

Solveig og Ingar Elgevasslien Søre Elgevasslien Folldal

«Fuglekasse»

Vi ber RDN ta en grundig kikk på vedlagte tegninger (tegnet etter beste evne) som viser hvordan bygget og bygningene sammen vil se ut med påbygget på 6 m² som RDN har tillatt. Vi ser en lite harmonisk «fuglekasse» påsatt på ene enden av huset. Det er videre tillatt satt inn kun ett vindu i påbygget. (hva har det å bety for villreinen og landskapets art og karakter?) Det er ikke nevnt dører. Det betyr antakelig at det ikke vil være tillatt å sette inn dører. Det betyr igjen at dører må etableres inne fra eksisterende bygg, noe som vil være svært uheldig for arronderingen av plassen inne i bua da den eneste hele veggen vil bli brutt opp av to dører. Noe av poenget med et åpent rom før utedoen er også av hygieniske og luktmessige årsaker. Det er snakk om en utedo og ikke noe vann- eller kjemikalietoalett. Videre må ved bæres inn gjennom bua for å lagres i vedskjulet. Det vil være komplett umulig å få tørk på veden inni der.

RDNs vedtak framstår dessverre nærmest som latterlig all den stund RDN samtidig påstår å forsvare bygningsestetikken gjennom å nekte en volummessig harmonisk utvidelse. Et slikt uhensiktmessig og lite estetisk påbygg som RDN tillater vil vi ikke gjennomføre.

46% utvidelse er ikke sant.

RDN påstår at det omsøkte tilbygget utgjør en utvidelse på 46 prosent i forhold til eksisterende bebygd areal. Det er riktig om en kun tar den bua som skal få påbygget i betraktning. RDN velger da å underslå at det gamle uthuset på 1,5x4 meter skal rives. Det betyr at utvidelsen av bygningsmassen utgjør kun 11,35 m². Det er 28% og ikke 46% slik RDN påstår og mindre om man tar totalt bebygd areal inn i regnestykket.

Vi kan ikke bygge om eller sette inn senger uten godkjent søknad.

Villreinnemnda framsetter spekulasjoner om at man seinere kan bygge om omsøkt åpent areal, som skal ha åpent terrassegulv, til sengeplasser og at kommunen ikke har kontroll på dette. Tvert imot har kommunen meget god kontroll på dette fordi en slik ombygging vil være søknadspliktig. RDN bør også vite at en eventuell omdisponering vil være søknadspliktig ihht. vernebestemmelsene.

Vet RDN hvordan naustet vårt kan brukes uten å ha sett det?

RDN spekulerer videre i at behovet for rensking og lagring av garn og utstyr er ivaretatt i eksisterende naust. Tvert imot, - og det er bl.a. derfor vi søker om det åpne arealet med tre vegger. Rensking av garn og fisk forgår i dag utenfor naustet fordi det ikke er plass, lys eller takhøyde å stå inne. Naustet er et båtskjul, ikke en fritidsbolig. Fiske i midten-slutten av august byr noen ganger på vind, regn og sluddbyger her i fjellet. Fisket i Elgevatnet, som er Folldals desidert beste fiskevann, er av stor betydning for rettighetshavernes familieøkonomi og trivsel.

Presedensen taler til vår fordel!

Påstanden om faren for presedens er tatt ut av løse lufta. Det er helt minimalt med bygninger innenfor den delen av vår (m.fl.) eiendom som har fått navnet Dørålen LVO. Vernebestemmelsene setter effektivt stopp for nye bygninger og RDN bør, sammen med kommunen, ha god kontroll på alle omsøkte tiltak. Ser man verneområdene i Rondane i større sammenheng så taler vel heller presedensen for at vi bør få gjennomført vårt tiltak. Vårt tiltak er helt minimalt sammenliknet med de seinere års utvidelser ved Grimshytta, tilrettelegging for bil- og fotturisme og et større antall etableringer av turistvirksomhet, sæterfjøs og andre bygninger i Grimsdalen landskapsvernområde. Vårt tiltak og bygningene ved Elgevatnet er del av næringsdrifta på eiendommen og er derfor mer å sammenlikne med sæterfjøs enn med fritidshus.

Solveig Elgevasslien
Ingar Elgevasslien
Søre Elgevasslien gard

Tlf: 97472767
Tlf: 97472777

Adresser:
Elgevasslien 185
2580 Folldal
elgevasslien@online.no

Solveig og Ingar Elgevasslien Søre Elgevasslien Folldal

Historisk bruk.

Gjennom historien har bruken av områdene rundt Elgevatnet vært langt større enn i dag. Det var langt flere folk på gardene og de ferdes mer i terrenget på jakt, snarefangst, måssåtaking, lauving og annen høsting. Til tider kunne Søre Elgevasslien hente 150 sledelass med måsså (i hovedsak kvitkrull og lyng) i terrenget og flere andre gardar i Atndalen kunne ta ut tilsvarende. Det var sæterdrift ved Veslsætre og vedhogst rundt hele Liakollen. Gamle bilder viser et helt annet treløst og åpent landskap. Dette var samtidig med at villreinen skal ha brukt Elgevasslitterrenget mer enn i dag. Gjennom hele verneprosessen har vi forgjeves forsøkt å fortelle at dette ikke er villmark, men et kulturlandskap.

Forstyrrelser for villreinen, verneplanens paragraf 2.

All menneskelig virksomhet forstyrrer villreinen. At området rundt Elgevatnet er en del av villreinens leveområde, og mulige leveområde, er det ingen tvil om, vi ser dem fra vinduet, men Elgevatnet er også del av vår families leveområde og dette tror vi at begge parter kan leve med. Vår ferdsel til og fra bua foregår nesten utelukkende langs den gamle sætervegen fra Elgevasslien opp gjennom skogen til Elgevatnet. RDN dokumenterer selv gjennom kartvedlegg at villreinen bruker våre områder i mindre grad. Dermed berører ikke tiltaket spesielt viktige trekkområder som søkes beskyttet gjennom verneplanens paragraf 2. De tiltaka som har ført til at villreinen bruker våre områder mindre er allerede gjennomført for lengst. Det er Dørålsvegen og Grimsdalsvegen, samt all fotturismen som deler Rondanestammen i to eller tre. Fot- og bilturismen er sterkt økende og ser ut til å være ønsket. Faktisk er vårt område av dem som er minst belasta med fotturister og har mest lett tilgjengelig vinterbeite. Om vinteren er det svært lite menneskelig trafikk i området og vi bruker ikke bua fordi den ikke er særlig vindtett. At synkende menneskelig påvirkning og økt tilgjengelig vinter- og sommerbeite den siste femtiårsperioden skal ha medført at villreinen bruker området mindre er lite sannsynlig. Vårt tiltak vil ikke gi økt virksomhet ved Elgevatnet. Vårt tiltak berører ikke plantelivet, dyrelivet, landskapsformene, geologiske forekomster eller kulturminner.

Samfunnsperspektiv.

RDN bør, men makter ikke å se sin rolle som lokalsamfunnsforvalter, men tar heller jobben alvorlig med å hindre de helt små aktører og tiltak som de har makt til å gjøre noe med. Hele naturvernkomplekset er et resultat av at Stortinget ikke makter å (vil) ta vare på landet og heller ikke makter å ta landet i bruk. Villig vekk bygges det ned matjord, viltet- og fiskens leveområder og våre felles friluftsområder. Den dårlige samvittigheten for dette omsettes i å verne marginale høyfjellsområder som Rondane som en slags avlat til nikkers-, nå goretexadelen. Se hvordan byer og tettsteder vokser seg ut over matjorda! Se hvordan vegnettet (eksempel Gudbrandsdalen) beslaglegger matjord, kantsoner, boliger og nærfriluftsområder! Se hvordan rovvilt-, og landbrukspolitikken flytter mat- og særlig kjøttproduksjonen fra utmarka og inn i kjøttfabrikkene! Og se at folket som ikke lenger kan finne livs- og næringsgrunnlag flyttes til byene!

Vi ber om at Folldal kommune og Rondane-Dovrefjell nasjonalparkstyre behandler-, og tar klagen til følge så snart som mulig.

Med hilsen

Solveig R. Elgevasslien (sign)

Ingar I. Elgevasslien (sign)

Vedlegg: Illustrasjoner.

Solveig Elgevasslien
Ingar Elgevasslien

Tlf: 97472767
Tlf: 97472777

Adresser:
Elgevasslien 185
2580 Folldal
elgevasslien@online.no

Søre Elgevasslien gard

Arkivsaksnummer: 2019/20449-1

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 28.11.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	46/2019	13.12.2019

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - Bestillingsdialogen med Miljødirektoratet 2020

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre slutter seg til at det blir søkt om tiltaksmidler for 2020 via elektronisk søknadssenter (ESS), Miljødirektoratet, i tråd med vedlagt C-skjema. Endelig prioritering av tiltak blir gjort i februar/mars 2020, etter tildeling av midler fra Miljødirektoratet. Sekretariatet få fullmakt til å gjøre mindre endringer på C-skjema dersom dette viser seg å være nødvendig frem mot innmeldingsfristen, som er 10.januar 2020.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Brev fra Miljødirektoratet om rammer og opplegg for innmelding tiltak i verneområder 2020, mottatt på epost 12.november 2019
- Strategi for bruk av tiltaksmidler 2020-2025 mottatt på epost 12.november 2020
- Forslag til C-skjema for bestillingsdialogen 2020

Saksopplysninger

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre får midler til tiltak i verneområder gjennom budsjettpost 1420.31 som er en statlig investeringspost og ikke en tilskuddspost. **Ut fra retningslinjene for budsjettposten skal innmeldingen utelukkende være for midler til tiltak i regi av nasjonalparkstyret som forvaltningsmyndighet, og ikke en liste over tiltak som kommuner, private aktører eller andre ønsker å utføre.**

Nasjonalpark	Dovre, Rondane
Naturreservat	Flakktjørna, Grimsdalsmyrene, Hemmeldalen, Hovdsjømyrene, Kattuglehøi, Mesætermyre, Myldingi, Veslehjerkinnjønnin
Landskapsvernområde	Dørålen, Frydalen, Grimsdalen, Vesle Hjerkin

Likevel ble det sendt ut en epost til kommunene/administrativt kontaktutvalg der vi ber om innspill på om det er nødvendige tiltak i forbindelse med verneområdene som er ønskelig å få gjennomført for 2020.

Midlene som nasjonalparkstyret kan få via denne budsjettposten skal gå til tiltak som er nødvendig for å ta vare på verneverdiene, inkludert utredninger som er nødvendige før tiltak, informasjonstiltak og skjøtsel- og tilretteleggingstiltak. Tilretteleggingstiltak kan bl.a. omfatte opparbeiding av stier, klopping og merking for å styre ferdsel i og rundt sårbar natur i verneområdene. Midlene kan også brukes til informasjonstiltak i tråd med ny merkevare for Norges nasjonalparker og til utarbeiding av besøksstrategier for nasjonalparker og andre verneområder med store besøkstall eller spesielle utfordringer. Alle tiltak skal være i tråd med godkjent forvaltning-/skjøtselsplan for verneområdene og andre relevante styringsdokumenter. Prioritering vil skje i henhold til «Strategi for tiltaksmidler 2020-2015» (jf. vedlegg). Det presiseres også at eventuelle tiltak må være avklart med grunneiere oa.

Vurdering

Arbeidet med å tilrettelegge deler av stien ved oppgangen fra Rondvassbu mot Storrenden der det er sterkt preget av slitasje og erosjon kom vi nesten i mål med i 2019. Det gjenstår noe steinlegging i øvre del av traséen og det må påregnes noe mer stein som transporteres inn og arbeid med legging av steinen for slutføring. Erfaringer fra høsten tilsier at et kort tidsvindu med ustabile værforhold er utfordrende og det legges opp til at ferdigstillelsen gjøre før 1.juli 2020.

Ut fra tidligere innspill i administrativt kontaktutvalg legges det blant annet opp til at skjøtselstiltakene i Grimsdalen og Frydalen landskapvernområde skal videreføres i 2020. I tillegg har vi satt opp oppfølging med kjøring og parkering i utmark i Grimsdalen LVO og tiltak knyttet til dette, som omtalt på styremøte den 11.oktober. Her vi vil trenge noe bistand til ev. mindre gravearbeid, flytting av skilt osv. Disse tiltakene i Grimsdalen LVO må gjøres i nær dialog med Dovre kommune, Dovre fjellstyre/Statskog og andre.

I flere år er et gjort et arbeid med å informere skolene rundt Rondaneregionen og Hemmeldalen om verneområdene og verneverdiene. I 2019 har skoleklasser fra 7 kommunedeltatt på opplegg i regi av Rondane-Dovre nasjonalparkstyre med naturveiledere fra Villreinsenteret Nord, og Ringebu og Sollia fjellstyre. Der er 3 kommuner som ikke har benyttet seg av tilbudet. Det har kommet signaler fra Miljødirektoratet at denne aktiviteten ikke ligger innenfor budsjettposten, men nasjonalparkstyret har tidligere vært tydelig på at dette skal prioriteres og videreføres også fremover. Det legges derfor opp til at dette fremdeles fremmes som tiltak gjennom budsjettposten slik som tidligere.

Vi har i 2019 jobbet med å få på plass informasjonspunktene på Puttenseter og Høvringen. Dette er snart i mål. I 2020 skal det opp informasjonspunkt ved Rondvassbu, og vi tar også sikte på å få avklart andre informasjonspunkter i henhold til rapport fra tidligere informasjonsansvarlig og SNO. Prioritering av informasjonspunkter gjøres av styret i egen sak, men vi legger til grunn at vi iløpet av 2020 kan få ferdigstilt 3 informasjonspunkter. Det mangler noen temaplakater som må lages.

Det legges også opp til at styret fortsatt støtter prosjektet med ferdselstellere i Rondane. På den måten kan en følge opp tidligere tiltak knyttet til styring av ferdsel. Videre at styret fortsatt støtter (som en av flere) FoU prosjektet i Rondane som etter planen ferdigstilles i 2021 og registreringsarbeidet som gjøres i forbindelse med villreinbukkenes bruk av området ved Kuva og Tjønnseterfjellet. Dette er kunnskap som er relevant i en kunnskapsbasert forvaltning av villreinsarealer i verneområdene.

Gråhøgdbu flyttes i vinter og DNT har satt opp ny hytte – Veslefjellbua. Det er satt opp noe midler i forbindelse med revegetering av sti i forbindelse med at Gråhøgdbu flyttes og nye stier etableres.

Bestillingsdialogens C-skjema (vedlagt) er basert på tidligere innspill fra kommunen, og egne behov i forbindelse med nødvendige tiltak i våre verneområder. Kommunenes innspill har som tidligere nevnt i stor grad gått ut på diverse skilting, informasjon og skjøtsel. Noe av dette kan løses innefor de rammene som er lagt inn i bestillingsdialogen. Det forventes endelig tilbakemelding fra kommunene.

Sekretariatet gjør oppmerksom på at summene som er satt opp i vedlegget er **foreløpige** og kan bli endret fram mot bestillingsfristen. Endelig bestilling gjøres i Miljødirektorates elektroniske søknadssenter senest 10.januar 2020. Miljødirektoratets brev om bestillingsdialogen og brev om strategi for bruk av tiltaksmidler ligger vedlagt.

Til forvaltningsmyndighetene for verneområder

Trondheim, 11.11.2019

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2019/13529

Saksbehandler:
Vibeke Husby

Rammer og opplegg for Fylkesmannen og verneområdestyrer - innmelding av behov for midler til tiltak i verneområder og bestilling av tjenester fra SNO - 2020

Elektronisk søknadssenter (ESS) skal benyttes for innmelding av behov for midler til tiltak i verneområder. Frist for innmelding er 10. januar 2020. Innmeldingen skal bygge på bestillingsmøter mellom Fylkesmannen/verneområdestyrer og SNO lokalt, og prioritering av oppsynsinnsats fra SNO skal inngå i møtene. Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet skal inviteres til bestillingsmøtene.

1. Post 1420.31 – Midler til tiltak i verneområder

Forutsetninger for og prioriteringer av tiltak

Det overordnede målet for bruken av tiltaksmidlene er at naturtilstanden i verneområdene opprettholdes og bedres. For å kunne nå dette målet, er det viktig at tiltak som bedrer tilstanden til verneverdiene prioriteres høyt. Ved tildeling av midler følges derfor bestemte prioriteringer, og *Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder* er nå revidert, se vedlegg 1.

Alle innmeldte tiltak skal være i tråd med godkjent forvaltnings- eller skjøtselsplan, besøksstrategi eller andre relevante styringsdokumenter.

Midler til kartlegginger og andre nødvendige utredninger som er knyttet til tiltak, kan tildeles midler over tiltaksposten.

Fylkesmannen har ansvar for å kontakte kommuner med forvaltningsmyndighet for mindre verneområder for å registrere behov for tiltaksmidler. Innmeldte behov skal samordnes, prioriteres av fylkesmannen i dialog med kommunene og inngå i den samlede prioriterte bestillingen.

Pågående skjøtselstiltak

For Fylkesmannen kan det omsøkes en ramme på inntil kr. 150 000 per fylke for pågående skjøtselstiltak. Der fylker er slått sammen, vil rammen kunne økes tilsvarende. Dersom behovet skulle

overstige tildelt ramme, må overskytende tiltak spesifiseres som egne tiltak i ESS. Tiltak som SNO skal være økonomisk ansvarlige for, meldes uansett inn som enkelttiltak i ESS.

Fremmede arter

For bekjempelse av mink, rynkerose og stillehavsøsters er det utarbeidet handlingsplaner (DN-rapport 5-2011, DN-rapport 2013-1 og Rapport M-588, 2016). Prioriteringer gitt i handlingsplanene skal følges ved innmelding av behov for midler til slike tiltak, og metodene som er gjengitt i planene skal benyttes.

Fellingsinstruksen gjelder ikke for tjenesteytere som ikke er kontraktet gjennom SNO, dvs. at deres virksomhet må følge den ordinære jaktlovgivningen, med de rammene og begrensningene i blant annet virkemiddelbruken som ligger i denne.

Miljødirektoratet satte i 2019 i gang et prosjekt for å styrke arbeidet med hogst av fremmede treslag i verneområder. Det er etablert en prosjektgruppe bestående av noen fylkesmenn/forvaltere, SNO og Miljødirektoratet. Det vises til tidligere innmelding av aktuelle hogstprosjekter fra forvaltningsmyndighetene, og det vil i løpet av 2019 gå ut melding om hvilke av disse prosjektene som prioriteres i 2020 og som den enkelte forvaltningsmyndighet dermed må melde inn i ESS innen fristen.

Informasjonstiltak

Alle informasjonstiltak som iverksettes skal være i henhold til merkevaren Norges nasjonalparker og være forankret i en besøksstrategi. For verneområder forvaltet av verneområdestyrer og for verneområder med status som Ramsarområde, skal første generasjon besøksstrategier sendes til Miljødirektoratet for faglig godkjenning. Alle henvendelser knyttet til merkevare rettes til merkevare@miljodir.no.

Områder som har eller tåler mye besøk, områder som har særlig sårbare naturverdier (kanalisering), samt bynære områder skal prioriteres ved utarbeidelse av besøksstrategier.

Informasjonstiltak i prioriterte områder meldes inn via ESS. Fylkesmennene må også samordne og prioritere eventuelle forslag om informasjonstiltak fra kommuner med delegert forvaltningsmyndighet.

For fylkesmenn vil det for 2020 bli avsatt en ramme på kr. 200 000 per fylke til informasjonstiltak og diverse driftsmidler. Der fylker er slått sammen, vil rammen kunne økes tilsvarende. Dersom fylkesmannens behov skulle overstige tildelt ramme, må overskytende tiltak spesifiseres som egne tiltak i ESS. Info-tiltak som SNO skal være økonomisk ansvarlig for, meldes uansett inn som enkelttiltak i ESS.

Verneskiilt og skiltstenger

Totalt behov for antall verneskiilt, underskiilt og skiltstenger meldes inn sammen med de andre tiltakene i ESS. Det skal benyttes én linje for skilt og én for stenger, og der respektive antall og type skilt/stenger oppgis i merknadsfeltet.

Verneschild og underschild bestilles fra Grafika AS via deres hjemmesider:

<https://www.grafika.no/verneschild>. Retningslinjene for bruk av verneschild er justert, og det er utviklet et opplegg for å ta i bruk underschild med spesiell lokal tilpasning. Disse retningslinjene er inntil videre publisert på Grafika sine nettsider.

Det jobbes med en tilsvarende rammeavtale for bestilling og kjøp av skiltstenger. Den er ikke på plass ennå, men informasjon vil bli gitt når avtalen er klar. Se eget notat om festeanordninger for verneschild, vedlegg 2.

2. Innmeldinger av diverse andre behov

Driftsmidler til verneområdestyrer

For 2020 skal verneområdestyrene melde inn ønske om driftsmidler over post 1420.21 i ESS. Styrene kan melde inn behov om midler til henholdsvis "Drift av nasjonalpark- og verneområdestyrer" og "Forvaltningsplaner og besøksstrategier for nasjonalparker og andre store verneområder". I innmeldingen av behov for midler bør behov for opplæring av nye styrerepresentanter tas med i vurderingen. Miljødirektoratet vil også arrangere en nasjonalparkkonferanse for alle styremedlemmer og forvaltere i Trondheim 5. og 6. mai 2020. Direktoratet vil dekke opphold, men styrene må dekke reiseutgifter selv.

I tillegg vil det, innenfor de rammer som er tilgjengelige, prioriteres midler til utarbeidelse/revisjon av forvaltningsplaner samt ferdigstillelse av besøksstrategier for de verneområdene som ikke har den på plass allerede.

Forvaltningsplaner og bevaringsmål

Alle nye forvaltningsplaner, samt planer som er i oppstartsfasen, skal utarbeides i det nettbaserte FPNV-systemet. Tidligere ba vi fylkesmennene melde inn behov for midler til forvaltningsplaner via dette brevet. Behov for midler til forvaltningsplaner skal nå meldes inn i ESS, i tråd med ny rutine for innmelding; altså en egen inngang for innmelding av behov for midler over post 1420.21.

Bevaringsmål legges inn i Fagsystem for verneområdeforvaltning (NatStat). Alle bevaringsmål i NatStat skal overvåkes i samsvar med oppsatt overvåkningsfrekvens. Før nye bevaringsmål legges inn i NatStat, må rutiner for overvåking avtales med SNO, eventuelt med andre aktører. All overvåking av bevaringsmål skjer ved hjelp av NatReg. Det vil bli sendt ut informasjon om systemet i forkant av at dette skal tas i bruk våren 2020.

Sjøfuglovervåking

Tidligere ba vi fylkesmennene melde inn behov for midler til overvåking av sjøfugl i verneområder via dette brevet. Behov for midler til dette formålet skal nå meldes inn via ESS, i tråd med ny rutine for innmelding. Vi understreker at fylkesmenn, berørte nasjonalpark-/verneområdestyrer og kommuner må ha en dialog om hvilke prioriteringer som skal gjøres, og at det meldes inn felles behov for hele fylket.

Ferdsestellere

Behov for Miljødirektoratets elektroniske ferdsestellere meldes inn i ESS. Det skal både meldes inn behov for å beholde tellere som allerede er i bruk, eventuelle tellere på lager og behov for nye tellere. Behovet må begrunnes, da det erfaringsvis er stor etterspørsel etter tellere. Behov for personalressurser i felt fra SNO for oppsetting og drift, meldes inn i SNOs bestillingsskjema. SNO eller en av SNOs tjenesteytere (etter avtale med SNO) skal bistå ved utsetting og innrapportering av koordinater, stedsnavn og innlegg i basen.

Marint søppel

Det er flere av forvaltningsmyndighetene som melder inn behov for opprydding av søppel. Miljødirektoratet har en egen tilskuddspost (post 71) som omhandler marin forsøpling. Fylkesmennene vil her kunne oppfordre frivillige og ideelle organisasjoner og stiftelser, private bedrifter, selvstendige kommunale og interkommunale selskaper og samarbeidsorganer (som friluftsråd) til å søke (se egen post i ESS) for å få til et samarbeid om rydding innenfor de kystnære verneområdene. Minstesummen det kan søkes om over denne ordningen er kr. 300.000. Behov for midler til mindre tiltak knyttet til rydding av marint søppel i verneområder kan meldes inn i ESS over post 31.

3. Innspill til prioriteringer og bestilling av personalressurser fra SNO-personell

Bestillingsmøtet mellom forvaltningsmyndigheten og SNO-L er en formalisert prosess for å sikre god dialog og forutsigbarhet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats og gjennomføring av tiltak i felt som SNO kan utføre. Bestillingsmøte 1 avholdes i november/desember hvor rapport og erfaringer fra året som har gått gjennomgås. Både forvaltningsmyndighet og SNO bidrar med sine erfaringer og diskuterer utfordringer og behov for kommende år. Bestillingene sendes inn (se under) og etter at budsjettildelingen er gjennomført (februar/mars), gjennomføres bestillingsmøte 2 hvor endelig prioritering av SNOs innsats avtales.

Innspill og bestillinger fra Fylkesmannen skal omhandle hele Fylkesmannens og SNOs oppgaveportefølje på miljøområdet (Vedlegg 3, arkfane 1).

Innspill og bestillinger fra nasjonalpark- og verneområdestyrer omhandler kun oppgaver knyttet til forvaltning av verneområdene de forvalter (Vedlegg 3, arkfane 2).

SNO er selv ansvarlig for planlegging, prioriteringer og økonomi for gjennomføring og rapportering av tilsyns- og kontrolloppgaver (SNOs kjerneoppgaver). Det er likevel viktig at forvaltningsmyndigheten drøfter faglige utfordringer og tilsynsbehov med SNO og kommer med innspill til prioriteringer av tilsyn- og kontrollvirksomheten for kommende år. Forvaltningsmyndighetene kan i tillegg ha behov for å få utført feltoppgaver som registreringsarbeid, overvåking, vedlikehold, tiltak i verneområder (informasjons-, restaurerings-, skjøtsels- eller tilretteleggingstiltak) og lignende. Bestilling av slike tiltak (bestillingsoppgaver) fra SNO-lokalt drøftes på bestillingsmøtet. Bistand fra SNO til tiltak i regi av *Plan for restaurering av våtmark i Norge (2016-2020)*, legges også inn i skjemaet.

Bestillingsoppgavene sendes SNO (postmottak@miljodir.no) på vedlagte bestillingsskjema (se vedlegg 3). SNO vil avstemme disse oppgavene opp mot andre pålagte oppgaver, samt kapasitet og kompetanse for øvrig.

Oppgaver knyttet til registrering og skjøtsel av kulturminner må avklares med regional kulturminnemyndighet før de meldes inn til SNO-lokalt, dette for å vurdere muligheten for å samkjøre ønskede tiltak.

For tilsynsoppdrag i verneområder forvaltet av Fylkesmannen, ønskes det at fylkets «Skjema tilsynsbehov i verneområdene» brukes som grunnlag og at aktivitetsomfanget diskuteres og eventuelt justeres.

4. Elektronisk søknadssenter (ESS)

Elektronisk søknadssenter (ESS) vil være klar for innmelding i uke 48.

Behov for tiltaksmidler skal meldes inn med netto beløp, det vil si uten merverdiavgift. Den regnskapsmessige håndteringen ved bokføring av merverdiavgift, omtales i Rundskriv R-116 fra Finansdepartementet.

Innmeldingen skal være forvaltningsmyndighetenes prioriterte liste over tiltak som planlegges gjennomført i 2020.

Tiltaksmidlene vil bli tildelt i hovedtildelingen i februar/mars 2020. Dersom det skulle bli behov for supplerende tildelinger knyttet til uforutsette utgifter, meldes behov inn på e-post, se adresser under.

Når verneområdestyrer melder inn behov for tiltaksmidler, skal "søker" legges inn med navnet på verneområdestyret.

Det er viktig at det på bestillingsmøtene er enighet om hvem som skal stå oppført som økonomisk ansvarlig for de ulike tiltakene.

Dersom klimatiske forhold, som frossen mark, eller andre faktorer gjør at enkelttiltak bør realiseres før det formelle tildelingstidspunktet, må tiltaket forhåndsklareres med Miljødirektoratet, ved:

- Vibeke Husby (vibeke.husby@miljodir.no) for verneområder forvaltet av Fylkesmannen
- Line-Kristin Larsen (line-kristin.larsen@miljodir.no) for verneområder forvaltet av verneområdestyrer

Forhåndsklaringen forutsetter at tiltaket er høyt prioritert i bestillingen. De aktuelle tiltakene legges *både* inn med prioritering i ESS og formidles i egen e-post.

Frist for forvaltningsmyndigheten for innmelding i ESS er **10. januar 2020**.

Elektronisk søknadssenter <https://soknadssenter.miljodirektoratet.no/>

5. Rapportering

Rapporteringen av mer-/mindreforbruk skal skje i forbindelse med rapport pr. 31. aug. 2020 og Endelig årsrapport (EÅR, pr 31. des. 2020). Samtidig med EÅR skal det i 2020 rapporteres på enkelttiltak finansiert over post 1420.31 via ESS. Manglende rapportering kan få konsekvenser for senere tildelinger.

Planlagte tiltak som ikke blir realisert, rapporteres fortløpende til Miljødirektoratet. Det vil da bli frigjort ledige tiltaksmidler som kan komme andre verneområder til gode.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør
naturavdelingen

Morten Kjørstad
avdelingsdirektør
Statens Naturoppsyn

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Vedlegg

- 1 Strategi for bruk av tiltaksmidler 2020-2025
- 2 Notat om festeanordninger for verneskilt
- 3 Skjema for innspill om ønsket SNO-ressurs

Adresseliste

Alle fylkesmenn

Alle verneområdestyrer

Alle kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for verneområder

Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder, 2020-2025

Innledning

Regjeringen vil bevare et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner, og en god forvaltning av verneområder er viktig for å kunne nå dette målet. Regjeringen ferdigstilte i 2019 Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene, og ett av tiltakene i planen er å oppdatere strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder innen 2021. Ifølge tildelingsbrevet til Miljødirektoratet for 2019 skal "Styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene og oppfølging av handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene" prioriteres. Tiltaksmidlene fordeles på bakgrunn av dagens trusselbilde og har som formål å ivareta, samt forbedre tilstanden i verneområdene. Midlene prioriteres derfor til tiltak som virker avbøtende på negative påvirkningsfaktorer der verneverdiene er truet.

Klimaendringene kan forventes å gi økt stress for mange av artene og naturtypene i verneområdene og kan gi endringer i sammensetningen av arter. For å minimere de negative effektene av klimaendringer på verneverdiene, må andre negative påvirkninger begrenses mest mulig. Eksempler på dette er gjengroing, forstyrrelser og forurensning. I tillegg bør forvaltningen av verneområder nå ta ekstra hensyn til klimaeffekter i planlegging av tiltak. Skjøtselstiltak, som fjerning av fremmede arter, må for eksempel antas å øke i omfang som følge av klimaendringene, og planlegging av tilretteleggingstiltak som etablering av stier og broer, må ta høyde for økte nedbørsmengder med påfølgende flom- og rasfare.

Tiltaksposten – Statsbudsjettets kap./post 1420.31

Det overordnede målet for forvaltning av verneområder er å ivareta verneformålet og verneverdiene i det enkelte verneområde. Postbeskrivelsen for post 1420.31 Tiltak i verneområde, gir viktige formelle rammer for hvordan tiltaksmidlene skal disponeres. Størrelsen på tiltaksposten avsettes i hvert års statsbudsjett og har i de siste årene økt. I statsbudsjettet for 2019 (Prop.1S (2018-2019) står følgende:

"Midlane går til tiltak som er naudsynte for å ta vare på verneverdiene, inkludert utgreiingar som er naudsynte før tiltak, informasjonstiltak og skjøtels- og tilretteleggingstiltak. Tilretteleggingstiltaka omfattar opparbeiding av stigar, klopping og merking for å betre tilgjenge i verneområda og samstundes styre ferdsla i og rundt sårbar natur i verneområda. Midlane nyttast òg til informasjonstiltak i alle typar av verneområde i samband med ny merkevarer for Noregs nasjonalparker og til utarbeiding av besøksstrategiar for nasjonalparker og andre verneområde med store besøkstal eller særskilde utfordringar. Alle tiltak skal vere i tråd med godkjent forvaltings-/skjøtelsplan for verneområda og andre relevante styringsdokument."

Posten for tiltaksmidler er en statlig investeringspost for forvaltningsmyndighetenes prioriterte tiltak i verneområder. Midlene skal derfor kun benyttes til tiltak i forvaltningsmyndighetens egen regi, ev. til kjøp av tjenester for gjennomføring av tiltakene. Midlene kan ikke benyttes som tilskudd til andre aktører. Drift og vedlikehold av infrastruktur (veier, toaletter, parkeringsplasser o.l.) utenfor verneområdene finansieres ikke over tiltaksmidlene.

For å kunne ivareta verneverdiene innenfor verneområder, vil det av og til være nødvendig å gjennomføre tiltak også utenfor verneområdene. Dette betinger samarbeid og avtale med grunneiere. Et eksempel på et slikt tiltak er når uttak av fremmede arter innenfor og utenfor vernegrensene må sees i sammenheng for at tiltaket skal få optimal effekt.

For å oppnå en god forvaltning av verneområder, kan det være nødvendig med generelle naturkartlegginger, sårbarhetsvurderinger, brukerundersøkelser, utarbeidelse av forvaltnings- og skjøtelsplaner, overvåking og

utarbeidelse av nettsider o.a. Slike tiltak finansieres ikke over kap./post 1420.31, men over andre budsjettposter.

Forutsetning for tildeling av midler

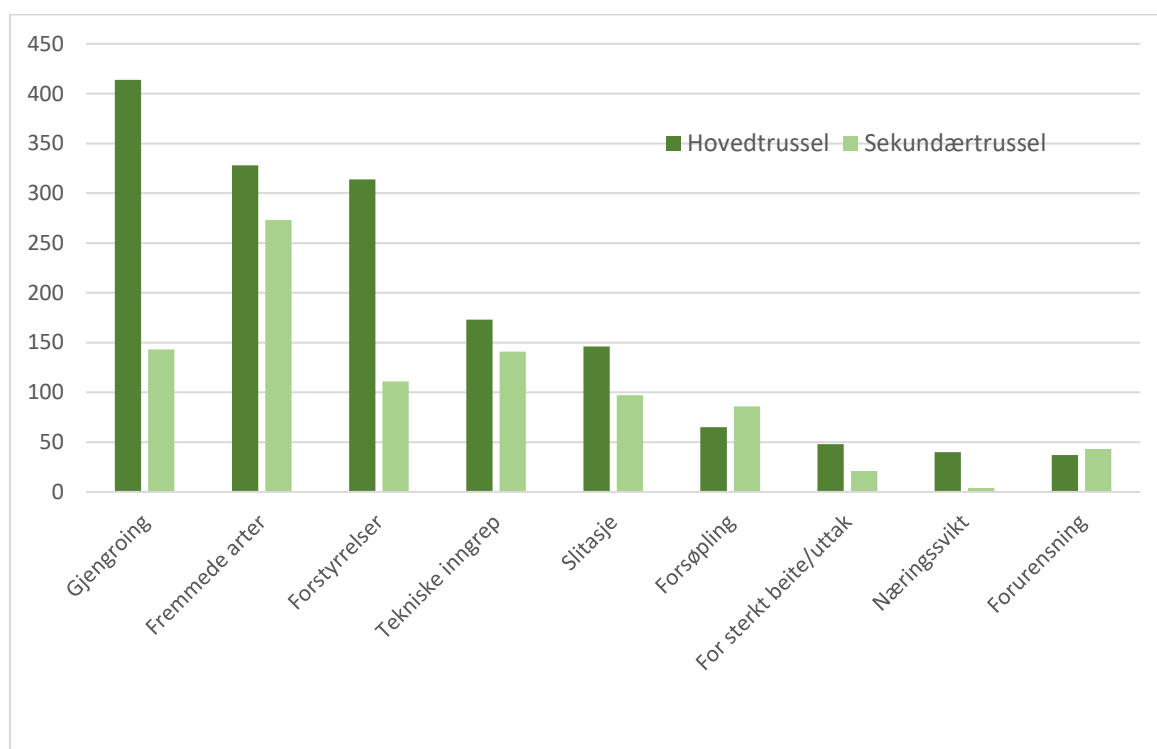
Tiltak skal være forankret i en skjøtts- eller forvaltningsplan, en besøksstrategi for området eller andre relevante styringsdokumenter.

I forkant av innmeldingen må formaliteter rundt tiltaket være avklart, som planavklaringer og innhenting av nødvendige tillatelser for gjennomføring av tiltaket. I tillegg må eierforhold og tilsyns-/drift- og vedlikeholdsavtaler være avklart.

I Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene er det presisert at "For større installasjoner som fugletårn mv. er det krav om en betydelig samfinansiering fra andre for å kunne prioritere tiltaket. Videre må eierforholdet og vedlikeholdsansvaret avklares på forhånd."

Prioriteringer ved bruk av midler til tiltak i verneområder

Klima – og miljødepartementet har bedt om en styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene. Bedring av tilstanden i verneområder, slik at antall truede verneområder reduseres, vil derfor ha fokus. De største negative påvirkningsfaktorene er gjengroing, fremmede arter, forstyrrelse av dyrelivet, tekniske inngrep og slitasje på vegetasjon, figur 1.

Figur 1. Trusselfaktorer i verneområder pr 31.12.2017

Ved fordeling av midler til skjøtsel og besøksforvaltning, skal tiltakene som gir størst positiv effekt på tilstanden og som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer prioriteres.

Etablerte skjøtselstiltak i naturtyper som krever kontinuerlig skjøtsel for å opprettholde god tilstand (løpende

skjøtsel), skal prioriteres høyere enn nye, større prosjekter. Det finnes likevel tilfeller der strakstiltak bør prioriteres. Dette gjelder f.eks. der det oppdages nye forekomster av fremmede arter med stort spredningspotensiale og der trua arter eller naturtyper står i fare for å gå tapt. Et annet eksempel kan være sikkerhetstiltak knyttet til besøksforvaltningen.

I verneområder der verneformålet trues av manglende skjøtselstiltak, og der det er behov for oppstart av tiltak umiddelbart, vil slike tiltak prioriteres foran besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet. Tiltak for å styrke besøksforvaltningen kan eventuelt gå parallelt med nødvendige skjøtselstiltak.

Et delmål med budsjettposten er å tilrettelegge for de besøkende med informasjon i tråd med merkevaren Norges nasjonalparker. I enkelte verneområder er det ikke ønskelig med økt ferdsel av hensyn til verneverdiene. I slike områder er likevel god, oppdatert informasjon i tråd med merkevaren viktig.

Målet med forvaltningen av verneområdene er å redusere truslene mot verneverdiene og å ønske folk velkommen inn for gode naturopplevelser.

Strategien vår for å nå dette målet, vil være å prioritere tiltak som innretter seg mot en bedret tilstand i verneområdene. Dette vil være tiltak som innrettes mot trusselfaktorene for de aktuelle områdene, og slike tiltak kan være både skjøtselstiltak og tilretteleggingstiltak. For å sikre en god opplevelse for besøkende, vil vi følge opp tiltak som er fremmet i besøksstrategier, og inkludert er bruk av merkevaren Norges nasjonalparker.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler:

1. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer knyttet til trusselbildet. Ramsar-områder og truede naturtyper prioriteres høyest blant disse tiltakene
2. Løpende skjøtselstiltak
3. Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging
4. Bruk av merkevaren Norges nasjonalparker i verneområder med høyt besøkstrykk
5. Bruk av merkevaren i øvrige verneområder
6. Besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet (slik som fugletårn mm.)

Finansiering av større tilretteleggingstiltak

Midler til opprettelse av installasjoner som informasjonspunkt, toalettbygg og parkeringsplasser i tilknytning til verneområder, må være forankret i en godkjent besøksstrategi for å kunne bli prioritert. Tiltaksmidler kan brukes til (primært å delfinansiere) gjennomføring av denne typen tilrettelegging, og søknader til slike anlegg skal være godt begrunnet med bl.a. informasjon om besøkstall og eksisterende bruk av området.

Tilrettelegging etter universell utforming i verneområder

Universell utforming av stier innebærer krav til dekke, terrengutforming og bredde som vanskeliggjør denne typen tiltak i verneområder. I verneforskriftene er det et generelt forbud mot tyngre tekniske inngrep, og de har som den klare hovedregel ikke dispensasjonsbestemmelser som hjemler universell tilrettelegging i verneområdet. Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i nml. § 48 første ledd, første alternativ, vil sjelden kunne anvendes da universell utforming medfører terrenginngrep som strider mot verneformålet og påvirker verneverdiene. Hvorvidt et omsøkt tiltak er i konflikt med forskriften må vurderes i det enkelte tilfellet.

Utenfor verneområdet, i tilknytning til innfallsporter eller startpunkt, kan det i enkelte tilfeller være aktuelt å etablere tilretteleggingstiltak med universell utforming. Også utenfor verneområder bør forvaltningsmyndighet være bevisst på inngrep som påføres terrenget og gjøre en vurdering av om behovet står i forhold til kostnader og inngrep.

På denne bakgrunnen vil det være høy terskel for tildeling av midler utover det som kan defineres som "enkel tilrettelegging" i verneområder.

Kulturminner i verneområder

Kulturminner er en del av verneformålet i de aller fleste nasjonalparker og i enkelte andre verneområder. Ansvar for oppfølging og ivaretagelse av kulturminner ligger hos kulturminnemyndighetene. Det er egne poster på statsbudsjettet for forvaltning av kulturminner, og tiltaksmidler prioriteres vanligvis ikke til dette formålet. Skjøtsel av enkelte kulturminner, slik som steingjerder, gravrøyser og fangstsystemer, kan likevel vurderes prioritert for samfinansiering med kulturminnemyndigheten. Eksempler på tiltak som *ikke* finansieres av tiltaksmidler eller driftsmidler er vedlikehold av bygninger i verneområder. Ansvar for finansiering av vedlikehold og drift av bygninger ligger hos eier.

C-skjema for bestillingsdialogen 2020

Prioritet	Verneområde	Tiltak	Tiltak i besøksstrategien	Avklart	Videreføring	Forank. i plan	Tiltak flerårig	Innmeldt behov Kostnad u.mva	Etter godkjenning Miljødirektoratet	Merknad	Plassering av midler	Estimert ukeverk forvalter
1	Rondane NP	Stilrettelegging Rondvassbu: Tilrettelegge godkjent sti med trapp i bratt stigningen opp fra Rondvassbu i retning mot Storrronden. Lengde 50 -100 meter. Stor slitasje og erosjon.	Ja	J	N	J	J	80 000		Gjenstår noe også i 2020. Det meste av arbeidet ble gjort høst 2019. Værforholdene var utfordrende i forhold til vind, tåke og snø. En del av tilretteleggingen måtte derfor utsettes til 2020. Arbeidet er planlagt før sommerferien begynner.	Forvalter	
2	Grimsdalen LVO	Tiltak for å unngå ulovlig motorferdsel utmark langs etablerte råk og begrense parkering i viktige villreintrekk	Nei	J	N	J	N	50 000		Nytt i 2020	Forvalter	
4	Rondane NP m.fl.	Oppfølging av nye informasjonstavler etter ny merkevarestrategi på utvalgte steder i Rondaneregionen. Oversikt over prioriterte informasjonspunkt erutarbeidet av informasjonsansvarlig og forankres i styret	Ja	J	N	J	J	100 000		Infopunkt Rondvassbu + 2 andre nye punkt etter prioriteringslista, grafisk design og trykking av plakater (temapladat kulturminner, Grimsdalen og Frydalen)	Forvalter	
5	Rondane NP m. fl.	Formidling og kommunikasjon som tverrfaglig samarbeid med besøksenteret Villrein på Hjerkin med fokus på de unge,jf- Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene	Ja	J	J	J	J	40 000		Nasjonalparkstyret har prioritert å bruke midler på å øke kunnskapen om verdiene i verneområdene blant barn og unge lokalt. Svært positivt mottatt i skolene og godt samarbeid med Villreinsenteret Nord.	Forvalter	
7	Frydalen LVO	Skjøtselstiltak i Frydalen LVO. Videreføring fra tidligere år.	Nei	J	J	J	J	0		95.000,- er overført til Nord Fron kommune 2016 og brukes i 2019.	Forvalter	
8	Grimsdalen LVO	Skjøtselstiltak Grimsdalen LVO. Gjennomføre tiltak.	Nei	J	J	J	J	150 000		Videreføring Grimsdalsprosjektet 2020	Forvalter	
9	Rondane NP m.fl.	Oppfølging av ferdselstellere m.m.	Ja	N	J	J	J	40 000			Forvalter	
10	Rondane NP m.fl.	Oppfølging FOU-prosjekt i Rondane	Ja	J	J	J	J	20 000			Forvalter	
11	Rondane NP	Forebygge terrengslitasje på sti i framkant av Formokampen	ja	j	j	j	j	40 000				
12	Rondane NP m.fl.	Oppfølging bukkens villreintrekk Vulufjell - Tjønseterfjellet og arealbruk Kuva	Ja	J	J	J	J	20 000			Forvalter	
13	Rondane NP	Deler av de gamle stiene etter flyttinga av Gråhøgdbu må revegeteres.	ja	J	N	J	N	20 000		Nye "Gråhøgdbu" er nå åpnet. Midlene skal gå til revegetering av nedlagt T-merka sti.		
Sum 2019:								560 000				

Tildelt: 0

Diferanse: -560 000

Bestillingsdialogen 2020 - 2023 (nye tiltak blir lagt til fortløpende i denne perioden, og endringer kan bli gjort før endelig behandling i de årlige bestillingsmøtene)

Prioritet	Verneområde	Tiltak	Tiltak i besøksstrategien	Avklart	Pågående	Forank. i plan	Tiltak flerårig	Kostnad**	Merknad	Plassering
	Rondane NP	Innspill fra Sel kommune: Otta sentrum er et knutepunkt, med mange gjennomreisende. Sentrumet bør med sin beliggenhet og nærhet til Rondane ha et informasjonspunkt. Informasjonspunktet bør i hovedsak profilere Rondane, men også de andre nasjonalparkene i området. Info på Kampen.							Avventer rapport fra informasjonsmedarbeideren på Hjerkin. Sak til styret.	

Rondane NP	Sel kommune mener det er nødvendig med en oppgradering av parkeringsplassen på Mysusæter. Det er nødvendig å få utført noe lignende det som ble gjort på Høvringen. Parkeringsplassen på Mysusæter må få en innramming og en forskjøvning.									Avventer arbeid med tanke på oppfølging av mulighetsstudie Mysusæter - Spranget. Sak til styret.	
Rondane NP	Stitilrettelegging og/eller revegetering ved diverse startpunkt (Peer Gynt, Rondvassbu) osv. Flerårig prosjekt som er viktig å følge opp fordi det er registrert mye slitasje på vegetasjonen i forbindelse med stinettet i deler av Rondane som er mye brukt. Det blir utarbeidet rapport med anbefalinger fra SNO.	Ja	N	N	J	J					Forvalter
Rondane NP m.fl.	Diverse vedlikehold av infopunkt og annen infrastruktur i verneområdene.	Ja	J	J	J	J	0				Lokalt SNO
Hemmaldalen NAT	Registrering av bygningsmasse.						0				Forvalter
Rondane NP	Pilot Rondane: Vurdering av innfallsporter jf. SNO sin rapport om Rondane sine innfallsporter, nye infopunkt, merkevare, tilrettelegging osv.	Ja	N	J	J	J				Tiltak avklares gjennom besøksstrategien. Kostnader for de enkelte prosjekt avklares fortløpende.	Forvalter
Rondane NP m.fl.	Ny bru Straumbu og eventuelt andre samarbeidstiltak på Straumbu.									Må avklares med Nasjonale turistveger, FMHE, grunneier, DNT, kommune.	Forvalter
Hemmaldalen NAT	Vurdering av innfallsporter i Hemmeldalen etter modell Rondane.		N	J							Forvalter
Rondane NP	Info Kampen	Ja	J	N	J	N					Forvalter
Rondane NP Frydalen LV	Infopunkt Kvamsfjellet	Ja	N	N	J	N					Forvalter
Grimsdalen LVO	Infotavler sykkelsti fra Follidal-Grimsdalen-Dovre.	Nei	N	N							Forvalter
Grimsdalen lvo	Mulighetsstudie campingplass Grimsdalen.										
Rondane NP	Info Mysusæter / Spranget / Rondvassbu	Ja	J	J	J	N					Forvalter
Rondane NP m. fl.	Vedlikehold stier og annen infrastruktur	Ja									Forvalter
Rondane NP m. fl.	Sykelsti Dovre - Frydalen	Nei	N	N							Forvalter
Rondane NP m.fl.	Infopunkt Frydalen og Rondane i Sør-Fron	Ja	N	N	J	N					Forvalter
Rondane np	Skilting i forbindelse med omlegging av stier vedr. flytting av Gråhøgdbu.										
Rondane np	Landbruksvei i Frydalen, sykkelforbud - 4 skilt										
Rondane np	Utarbeiding av landskapsplan for infopunkt på Mysusæter og Spranget. Aventes til prosjektet Villrein fjellet som verdiskaper er avsluttet										

Foreløpig kostnad: 0

** Kostnad må avklares når det enkelte prosjektet er klart.

Arkivsaksnummer: 2019/20829-1

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 06.12.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	47/2019	13.12.2019

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - Midler til drift av styret 2020

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre godkjenner forslaget til budsjett for året 2020. Budsjettet blir lagt inn i elektronisk søknadssenter (ESS) innen fristen den 10. januar 2020.

Sekretariatet får fullmakt til å gjøre mindre endringer på budsjettet dersom dette viser seg nødvendig fram mot innmeldingsfristen.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Brev av 11.november .2019 fra Miljødirektoratet om driftsmidler til nasjonalparkstyrene.

Saksopplysninger

Utdrag fra brevet fra Miljødirektoratet:

«Driftsmidler til verneområdestyrer

For 2020 skal verneområdestyrene melde inn ønske om driftsmidler over post 1420.21 i ESS. Styrene kan melde inn behov om midler til henholdsvis "Drift av nasjonalpark- og verneområdestyrer" og "Forvaltningsplaner og besøksstrategier for nasjonalparker og andre store verneområder".

I innmeldingen av behov for midler bør behov for opplæring av nye styrerepresentanter tas med i vurderingen. Miljødirektoratet vil også arrangere en nasjonalparkkonferanse for alle styremedlemmer og forvaltere i Trondheim 5. og 6. mai 2020. Direktoratet vil dekke opphold, men styrene må dekke reiseutgifter selv.

Nasjonalpark	Dovre, Rondane
Naturreservat	Flakktjørna, Grimsdalsmyrene, Hemmeldalen, Hovdsjømyrene, Kattuglehøi, Mesætermyre, Myldingi, Veslehjerkinnjønnin
Landskapsvernområde	Dørålen, Frydalen, Grimsdalen, Vesle Hjerkin

I tillegg vil det, innenfor de rammer som er tilgjengelige, prioriteres midler til utarbeidelse/revisjon av forvaltningsplaner samt ferdigstillelse av besøksstrategier for de verneområdene som ikke har den på plass allerede.»

Vurdering

Det blir i 2020 tatt høyde for at det blir gjennomført 4 fysiske styremøter og 2 telefonmøter. Videre legges det opp til 2 AU-møter på epost og 2 på telefon. I tillegg blir det gjennomført 2 kompetansedager for nytt styre i løpet av mars 2020 på Lillehammer. I tillegg er alle styremedlemmene invitert til nasjonalparkkonferanse i Trondheim den 5. til 6. mai.

Kostnadene til for drift av Rondane-Dovre nasjonalparkstyre for 2020 er som følger:

Estimat av totalt antall møter og kostnad for drift av Rondane-Dovre nasjonalparkstyre 2020					
Type møte	Antall møter	Varighet timer	Forberedelse timer	Ant. Deltagere	Kostnad totalt
Styremøte	4	5	3	12	287 432
Styret e-post	2	0	1	12	11 112
AU e-post	2	0	1	5	4 630
AU telefon	1	1	2	5	6 945
Overnatting x 1 pr styremedlem a 1500,-					0
Studietur kompetanseheving					0
Andre møter / uforutsette utgifter					
Sum:					310 119
Andre kostnader	Kostnad overnatting	Varighet timer	Godtgjørelse pr. t.	Antall deltagere	
Rådgivende utvalg 15 pers. x 1500,- i reiseutgifter, mat.				15	22 500
Kompetansedager 2020. 12 personer = 10 t/2 dg		10	463	12	55 560
Overnatting kompetansedager: 1500,- pr pers	18 000				18 000
Nasjonalparkkonferanse 2020. 12 pers. = 10t/2dg		10	463	12	55 560
Reise Trondheim 1000,- pr pers.					12 000
Overnatting konferanse blir betalt av Miljødir.					
Totalt reise- og møtegodtgjørelse Rondane-Dovre nasjonalparkstyre 2020:					<u>473 739</u>

I løpet av 2020 skal besøksstrategien for Dovre nasjonalpark være ferdigstilt. Det er satt opp midler til møte med grunneiere/brukere samt til kartlegging/sårbarhetsvurdering i område det i dag er mest besøk. Skjøtselsplanene for Grimsdalen og Frydalen LVO har ligger som utkast i flere år og må ferdigstilles, strammes opp og ryddes i.

Utgifter til kartlegging, annonser og trykking av skjøtselsplaner etc.					
	Møter	Kartlegging	Annonser	Trykking	Annet
Skjøtselsplan Grimsdalen og Frydalen					50 000 (ferdigstille)
Besøksstrategi Dovre NP	20 000	100 000	0	0	
Kostnad totalt:					170 000

Arkivsaksnummer: 2019/20682-1

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 03.12.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	48/2019	13.12.2019

Informasjonsprosjekt Rondane-Dovre og Dovrefjell - videreføring i samarbeid med Norsk Villreinsenter Nord

Innstilling fra forvalter

1. Rondane-Dovre nasjonalparkstyre sier opp kontrakt om **Villreinsenteret som teknisk arbeidsgiver for nasjonalparkstyrenes prosjektleder for prosjekt «Informasjon Rondane og Dovrefjell»** med øyeblikkelig virkning. Dette gjøres i forståelse med villreinsenteret.
2. Prosjektets styringsgruppe legges ned samtidig.
3. Nasjonalparkstyret gir leder fullmakt til å godkjenne ny kontrakt med Villreinsenteret om tjenestekjøp for informasjonsarbeid i tråd med vedlegg 1 og 2 for tre år.
4. Tjenestekjøpet finansieres med gjenstående tidligere innbetalt til villreinsenteret for finansiering av stilling som prosjektarbeider, kr 1 419 956 med tillegg av kr 100 000 som er gjenstående på styrets budsjett, prosjekt nr 2NV013, i år.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Forslag fra Norsk Villreinsenter Nord (NVS-N) til organisering av prosjektstilling(vedlagt)
- Informasjonsprosjektet Dovrefjell – Rondane-Dovre – reviderte resultatmål mars 2019 (vedlagt)

Saksopplysninger

Som kjent sluttet prosjektleder / nasjonalparkjournalist Rebecca Nedregotten Strand av personlige grunner 31.3.2019. Forvalterne i Rondane og Dovrefjell har ikke hat kapasitet til å følge opp med ny utlysning og ansettelsesprosess.

Norsk Villreinsenter nord v/ daglig leder har nå kommet med forslag til løsning, se vedlegg 1. I korte trekk innebærer det at restmidlene nasjonalparkstyrene har satt inn i prosjektet, disse tilsvarer ca. 1,5 årsverk, overføres til NVS som betaling for tjenestekjøp, sammen med noen restmidler fra i år på styrets budsjett (kr 100 000,-). NVS bidrar med egne prosjektmidler (forbehold om godkjenning i statsbudsjettet) med 1,5 ÅV i prosjektmidler. Det er da midler til en prosjektstilling i 3 år – ca. 475' per år. Informasjonsprosjektet er budsjettert med årlige utgifter på 950' i hel stilling.

Prosjektstillingen skal da bruke 50 % av tida på oppgaver for villreinsenteret jf. vedlegg 1 – i hovedsak arbeid med videre utvikling av Besøkscenter villrein, nettside, brosjyrer, digital markedsføring, villrein.no og innhold i Fjellportalen.

50 % skal brukes på å videreføre nasjonalparkstyrenes informasjonsprosjekt jf. vedlegg 2 – videreutvikle og drifte besøksrettede hjemmesider, nasjonalparkinformasjon i felt (plakater etc.), systematisere samarbeid med reiselivet, arbeide ut forslag til ansvar for og innhold i informasjonsstruktur og være en kommunikasjons- og informasjonsressurs for nasjonalparkstyrene.

For begge samarbeidspartnere er det et mål at stillingen skal bli permanent.

Stillingen vil rapportere til daglig leder ved villreinsenteret og denne vil stå ansvarlig overfor nasjonalparkstyret.

Denne løsningen forutsetter at styret og NVS sier opp nåværende avtale og erstatter dens med ny avtale i tråd med vedlegg 1, og at den nåværende styringsgruppen legges ned. Nåværende kontrakt sier 3 måneders varsel, men når partene er enige kan den selvsagt sies opp umiddelbart.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Denne type saker er ikke beskrevet i delegeringsreglementet, men nåværende ordninger er vedtatt av styret og det er naturlig at styre behandler endringen.

Vurdering

Arbeidssituasjonen for forvalterne har ikke tillatt oss å prioritere arbeid mednytilsetting etter at R.N.Strand sluttet. Resterende tid (ca 17 mnd) av prosjektet kan i tillegg være kort i forhold til å rekruttere gode søkere.

Forslaget fra Villreinsenteret løser overstående, og gir gode muligheter for å utvikle rollen slik den delvis fungerte i deler av tida Strand arbeidet her. Som rent tjenestekjøp blir dette en ryddig løsning. Modellen gir også et bedre frampek mot målet om en framtidig, fast person på informasjonssida som felles ressurs for Hjerkinmiljøet enn den opprinnelige. Samme ressurs som opprinnelig planlagt blir brukt til nasjonalparkinformasjon, men over lenger tid. Ut fra at informasjonsvirksomheten for aktørene og leietakerne på Hjerkin er tett sammenvevd uansett vil dette etter forvalters mening være en svært god løsning.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Dovrefjell nasjonalparkstyre

Vår ref: Raymond Sørensen
Sted: Hjerkin
Dato: 26.11.2020

Forslag til organisering av tidsbegrenset stilling som prosjektmedarbeider (2020-2022) hos Norsk villreinsenter Nord

Bakgrunn

Norsk Villreinsenter har fra og med 5. mars 2018 vært teknisk arbeidsgiver for Dovrefjell- og Rondane-Dovre nasjonalparkstyres prosjektmedarbeider for informasjon. Den tilsatte informasjonsmedarbeideren hadde sin siste arbeidsdag 31. mars 2019 og det har etter dette ikke vært ansatt ny medarbeider.

I samråd med nasjonalparkforvalterne og styreleder i begge nasjonalparkstyrene foreslås det nå å omorganisere prosjektet.

Forslag til omorganisering:

- Norsk villreinsenter Nord lyser ut en 3-årig prosjektstilling (50 % arbeid for NVS Nord og 50 % arbeid for nasjonalparkstyrene som tjenestekjøp) for perioden 2020-2022.
- Dagens avtale med NVS som teknisk arbeidsgiver sies opp med umiddelbar virkning.
- Det skrives ny tjenestekjøpsavtale mellom NVS Nord og begge nasjonalparkstyrene.
- Ansvarlig for all rapportering til nasjonalparkstyrene blir daglig leder ved NVS Nord.
- Nasjonalparkstyrene sørger for å avslutte styringsgruppen for det opprinnelige prosjektet.

Nasjonalparkstyrenes arbeidsoppgaver i nytt tjenestekjøp fra NVS

Nasjonalparkstyrene må beskrive gjenstående arbeid i deres informasjonsprosjekt og fordele dette arbeidet på 50 % stilling over 3 år, dvs. 23 ukesverk per år. Dette dokumentet danner grunnlag for en ny tjenestekjøpsavtale mellom nasjonalparkstyrene og NVS.

NVS's arbeidsoppgaver som skal løses av ny prosjektmedarbeider

I prosjektperioden skal vedkommende jobbe med videreutvikling av Norsk villreinsenter Nords attraksjonsdel, Besøkscenter villrein. Derunder blant annet revidere nettside, lage ny publikumsbrosjyre, drive digital markedsføring, produsere saker for www.villrein.no og utvikle innhold i vår nye Fjellportal.

Økonomi

Midler til finansiering av tidligere informasjonsmedarbeiderstilling står i dag på konto hos NVS (bortsett fra resterende kr 100 000,- som vil bli fakturert Dovrefjell nasjonalparkstyre i 2019, hvis styret godkjenner dette). Dette er midler på styreposten til Dovrefjell Nasjonalparkstyre og nøyaktig beløp vil bli avtalt etter gjennomgang av regnskapet her.

Det står per dags dato kr 1 419 956,- kr igjen på prosjektet (da er det ikke trukket fra NVSs kostnader på 10 mnd i 2018 og 3 mnd i 2019, dvs kr 81 250,- jmf gjeldende avtale). Hvis en trekker dette fra, er det kr 1 338 706,- igjen på prosjektet. Hvis en så legger til kr 100 000,- fra Dovrefjell nasjonalparkstyre på slutten av 2019, har nasjonalparkstyrene kr 1 438 706,- å kjøpe tjenester for i prosjektet. Hvis en deler kr 1 438 706 på 3 år (2020-2022), blir det kr 479 568,- per år.

Forslaget er da at det skrives en ny avtale med et tjenestekjøp på kr 475 000,- per år i 3 år fra og med 1. januar 2020. Denne summen vil da inkludere NVS's kostnader med administrasjon av jobben, overhead på tjenestekjøpet og kontorplass til stillingen.

Forslag til videre fremgang:

- Nasjonalparkstyrene behandler omorganiseringen av prosjektet i sine styremøter i desember 2019.
- Styret i NVS informeres om prosessen i styremøte 3. desember 2019.
- Forutsatt vedtak i begge nasjonalparkstyrene, gjennomføres punktene i dette skrevet og stillingen lyses ut snarest mulig, aller helst før årsskiftet.
- En siste forutsetning for at dette skal kunne gjennomføres som skissert, er at statsbudsjettets forslag om midler til miljøkvalitetsnorm for villrein i 2020 blir vedtatt som foreslått. Budsjettinnstillingen skal foreligge 28.11.2019 og endelig behandling foregå 4.12.19. Vi har for øvrig ingen indikasjoner på at dette ikke blir vedtatt som foreslått. Denne forutsetningen har med prioritering av arbeidsoppgaver internt hos NVS.

Mvh

Raymond Sørensen

Daglig leder

Norsk villreinsenter Nord

Reviderte/nye målsetjingar, informasjonsprosjekt:

(Nummer i revidert liste i parentes)

Dette er status då Reb sluttet.

Merk: Tidspunkt må endrast ut frå perioden med vakanse og mogleg utvida periode

RM 12 (7)	Opprette besøksretta heimesider for Dovrefjell og Rondane/Dovre. <ul style="list-style-type: none"> • Setje opp eit driftsbudsjett for slike nettsider • Ha hovudansvar for innhaldet i nettsidene • Halde tett kontakt med Miljødirektoratet og sikre at nettsidene samsvarar med deira planlagde startside.	Vår 2020
RM 9 (9)	Få på plass nasjonalparkinformasjon ved sentrale punkt i verneområda sine randsoner. Otta stasjon kan tilretteleggast i tråd med designmanual. På område knytt til Dovre/Dovrefjell NP må ein sikre at det er brosjyrar og lokal kompetanse om verneområda i påvente av besøksstrategi.	Vår 2019
RM (10)	Vere kommunikasjons- og informasjonsressurs for både nasjonalparkstyra: <ul style="list-style-type: none"> • Bidra til at nasjonalparkinformasjon blir ein sentral del av formidlinga til besøkscenter Villrein på Hjerkin. • Bidra til å styrke formidling av verneområde på nett (eigne nettsider, SoMe), i media og brosjyrar. • Ha ansvaret for kommunikasjons-/informasjonsplan i samband med besøksstrategiar for Dovrefjell/Dovre. • Sitje i formidlingsgruppa for prosjektet Kongevegen over Dovrefjell.	Kontinuerleg
RM 11 (11)	Etablere fast informasjonsmedarbeidarstilling på Hjerkin. Utarbeide skildring av arbeidsoppgåver, få klarheit i kven ein skal jobbe for og korleis stillinga skal finansierast	Haust 2020
RM (12)	Etablere ein fast arena for jambyrdig dialog mellom reiselivet og nasjonalparkforvaltinga. <ul style="list-style-type: none"> • Styrke samarbeidet mellom lokalt reiseliv og forvaltinga • Halde tett kontakt med reiselivet.	Kontinuerleg
RM (13)	Skildre ei tydeleg framtidig ansvarsfordeling for dei ulike delane av informasjonsstrukturen, både overordna (kven eig og svarar for innhald) og utførande (utarbeiding, oppsetjing / løypande redigering, vedlikehald). Dette gjeld, mellom anna <ul style="list-style-type: none"> • Informasjon om NP/VO i «Portalen» og på Villreinsenteret elles • Infopunkt og -plakatar • Nettside og SoMe • Brosjyrar, media	Haust 2020

Merknader frå Rebecca

- til opphavleg tabell, denne er endra etter drøftingar med forvaltarane

Innspel til endring i målsetjingar:

I november 2018 vart styringsgruppa for prosjektet samde om desse målsetjingane for våren 2019:

RM 5: I samarbeid med Norsk Villreinsenter jobbe med innhald, konsept og ferdigstilling av formidling i nytt utandørs areal.

RM 6: I samarbeid med sekretariatet for Rondane-Dovre nasjonalpark og SNO fjerne informasjonsskilt med gamalt design og setje opp nye. Ferdigstille temaplakatar og få på plass desse på strategiske punkt som skildra i besøksstrategi. Produsere mindre informasjonsbrosjyrar for Dovrefjell-Sundalsfjella NP.

RM 7: Setje opp investerings- og driftsbudsjett for besøksretta nettsider for Dovrefjell-Sundalsfjella og Rondane-Dovre nasjonalparkar. Opprette nye nettsider

RM 8: Gjennomføre dialogmøte mellom aktørar på Hjerkinns og reiselivet for å styrke samarbeidet.

Status for desse pr. 25.02.19 er:

RM 5 – Samarbeidet er godt i gang. Nasjonalparkinformasjon vil vere ein sentral del av det nye formidlingsarealet. Interessene til Pilegrimssenteret og Kongevegen blir også ivaretekne.

RM 6: Ein kan ikkje setje opp nye skilt før snøen er borte, men det blir jobba med å skrive tekstar til nye temaplakatar, t.d. sæterdrift og kulturlandskap.

RM 7: Det er henta inn kostnadsoverslag på nye nettsider for både verneområda frå Trollbinde. Forvaltarar, fylkesmann m.fl. har jobba for å få Miljødirektoratet til å lage besøksretta landingsside for norske nasjonalparkar. Dette har dei no fått pålegg frå departementet om å gjere. Har hatt møte med designfirmaet Trollbinde og forvaltarar på Hjerkinns. Målsetjing om lansering av felles nettsider vår 2020.

RM 8: Møte er under planlegging. Nasjonalparkriket Reiseliv og Villreinkløyppa ynskjer å bidra. I januar møttest informasjonsmedarbeidar, Raymond Sørensen, Torveig Dahl, Ellen Sørungard Syse og Ole-Erik Bjørnstadhaugen på Otta for å starte arbeidet med dette. Bengt Fasteraune har sagt ja til å vere møteleiar og møtedato 18.03.

Tilrår at ein held fast ved desse målsetjingane og heller regulerer tidsfrist dersom ein ser at den blir vanskeleg å halde for ny medarbeidar.

Innspel til vidare endringar og grunngeving:

Ei utfordring i forhold til fleire av dei skisserte måla, er at det førebels ikkje ligg føre nokon besøksstrategi for Dovrefjell-Sunndalsfjella eller Dovre NP. Det er eit krav frå Miljødirektoratet at ein skal ha ein strategi på plass før ein får midlar til nye skilt og informasjonspunkt. Å setje opp eit budsjett for kostnadane knytt til ny skilting og å starte innkjøp av desse, bør ein såleis vente med til strategiane ligg føre. Rondane NP har besøksstrategi og er i gong med å setje opp nye informasjonspunkt i tråd med denne. Her har sekretariatet stått for innkjøp og organisering av oppsett.

Som skildra i «nye» RM 6 er det lagt opp til at informasjonsmedarbeidar samarbeider med sekretariatet med det vidare arbeidet med dette.

Meir ålmenne informasjonstiltak som ein kan setje i gang arbeidet med sommarsesongen 2019 er styrking av informasjonen på Otta stasjon i samarbeid med Nasjonalparkriket Reiseliv AS, avklaring på kva som skjer med informasjon på Dombås – I dag står det «nasjonalparksenter» på ei av Frich sine bygningar i sentrum, men dette er eit gjenferd frå tida med iNasjonalparker. I fylgje Steinar Tolf Jacobsen i Dovre kommune jobbar ein med å finne eit eigna punkt for å samle informasjon sentralt på Dombås. Her bør også verneområda vere representert.

Ein bør også jobbe med å få informasjon om Dalsida LVO integrert i prosjektet ved Tussheim på Lesja. Samt halde kontakt med Follidal gruver angående korleis ein skal informere om nasjonalparkane her og kva som vil skje med noverande NP-utstilling. Oppretthalde kontakten med aktørar i Sunndal og Eresfjord der ein tidlegare har hatt nasjonalparksenter. Ein bør også ha ansvar for at det finst brosjyrar om nasjonalparkane på stadar som Oppdal turistinformasjon, Straumbu, Heime på Dombås mm.

RM 8 og RM 10: Som skildra i årsrapport, er det i fylgje Miljødirektoratet ikkje mogleg å få ein ny autorisasjon til besøkscenter nasjonalpark. Mi tilråding er at informasjonsmedarbeidar jobbar vidare med å integrere nasjonalparkinformasjon som ein sentral del av formidlinga ved Besøkscenter villrein og at ein jobbar for å styrke fagmiljøet ved forvaltingsknutepunkt Hjerkin med ekstra ressursar, mellom anna ei fast informasjonsstilling. Miljødirektoratet seier at ein ikkje kan få midlar til ei fast stilling, men eventuelt kan finansiere denne gjennom prosjektmidlar. Dette blir gjort ved andre senter. Informasjonsmedarbeidaren bør også jobbe vidare med å sikre god informasjon om verneområda på alle plattformer og bidra til å få på plass besøksretta nettside for verneområda.

RM 11: Dette målet kan truleg oppretthaldast.

ST 49/2019 Eventuelt